Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU27

Säkerhetsförvaring – en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. brottsbalken och till en ny lag om verkställighet av säkerhetsförvaring.

Genom den föreslagna regleringen införs det en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd som kallas säkerhetsförvaring och som avtjänas i kriminalvårdsanstalt. Påföljden ska kunna tillämpas i fråga om den som har begått allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid och som även har en hög risk för återfall i sådan brottslighet. När rätten bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring ska den samtidigt bestämma den kortaste tiden för frihetsberövande (minimitiden) och den totala tiden för verkställighet av påföljden (ramtiden). Efter minimitidens utgång ska Kriminalvården, om rätten lämnar tillstånd till det, kunna vidta åtgärder för s.k. villkorad utslussning av den dömde. Ramtiden får förlängas med högst tre år vid varje tillfälle om det är absolut nödvändigt för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet mot person.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 april 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

I betänkandet finns fyra reservationer (C, MP) och ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:95 Säkerhetsförvaring – en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd.

Åtta yrkanden i följdmotioner.

Fem yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut 3
Redogörelse för ärendet 5
Utskottets överväganden 6
Regeringens lagförslag 6
Utskottets ställningstagande 19
Lagstiftningens framtida utformning samt tidsbegränsning och utvärdering av lagstiftningen 21
Utskottets ställningstagande 24
Reservationer 26
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C) 26
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP) 28
3. Vissa frågor om lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (MP) 29
4. Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen, punkt 3 (C, MP) 31
Särskilt yttrande 32
Regeringens lagförslag, punkt 1 (V) 32
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 33
Propositionen 33
Följdmotionerna 34
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26 34
Bilaga 2
Regeringens lagförslag 36
Bilaga 3
Reservanternas lagförslag 78

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om verkställighet av säkerhetsförvaring,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i passlagen (1978:302),
4. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
5. lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,
6. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
8. lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
9. lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande,
10. lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251),
11. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
12. lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
13. lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål,
14. lag om ändring i lagen (2025:798) om ändring i passlagen (1978:302).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:95 punkterna 1–14 och avslår motionerna
2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkande 8,
2025/26:3234 av Marléne Lund Kopparklint (M) yrkande 1,
2025/26:3477 av Marléne Lund Kopparklint (M),
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 58,
2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 20,
2025/26:3901 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3.

Reservation 1 (C)
Reservation 2 (MP)

Lagstiftningens framtida utformning samt tidsbegränsning och utvärdering av lagstiftningen

2. Vissa frågor om lagstiftningens framtida utformning

Riksdagen avslår motion
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2, 4 och 5.

Reservation 3 (MP)

3. Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen

Riksdagen avslår motion
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 4 (C, MP)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 17 mars 2026

På justitieutskottets vägnar

Teresa Carvalho

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Adam Marttinen (SD), Mattias Vepsä (S), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Westerlund (MP), Martin Melin (L), Mats Hellhoff (SD), Ludvig Ceimertz (M), Lars Isacsson (S), Pia Trollehjelm (SD) och Helena Vilhelmsson (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:95 Säkerhetsförvaring – en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag återges i bilaga 2.

Två motioner med totalt åtta yrkanden har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas även fem yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd som kallas säkerhetsförvaring.

Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om avslag på och ändringar i lagförslaget och om en alternativ åtgärd.

Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden som får anses tillgodosedda genom lagförslaget.

Jämför reservation 1 (C) och 2 (MP) samt det särskilda yttrandet (V).

Propositionen

I propositionen konstateras att staten har en skyldighet enligt Europakonventionen att skydda sina medborgare från brott. Regeringen pekar i det sammanhanget på att ett av Kriminalvårdens uppdrag är att förebygga återfall i brott. Som en del i Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete erbjuds därför dömda som konstateras ha en medelhög eller hög risk för återfall i brott att delta i behandlingsprogram. För att ytterligare stärka samhällsskyddet har också regelverket för villkorlig frigivning nyligen skärpts i flera avseenden.

Enligt regeringen behöver dock ytterligare åtgärder vidtas. Den som döms till ett tidsbestämt fängelsestraff kommer nämligen att friges vid någon tidpunkt även om det fortfarande finns en konkret och beaktansvärd risk för återfall i brottslighet av allvarligt slag. Vidare ingår merparten av dem som återfaller i våldsbrottslighet inte i den kategori som i lagens mening klassificeras som allvarligt psykiskt störda och därmed kan dömas till rättspsykiatrisk vård. Samtidigt är livstidsstraffet förbehållet de allra allvarligaste brotten. När det t.ex. gäller personer som har en allvarlig aggressivitet till följd av missbruk, vissa allvarliga personlighetsstörningar (som inte anses utgöra allvarlig psykisk störning) eller personer med allvarliga sexuella avvikelser saknas det således i vissa fall ett reellt samhällsskydd. Det gäller inte minst vid återfall i allvarlig vålds- eller sexualbrottslighet mot en partner eller barn där straffvärdet inte är så högt att livstidsstraffet aktualiseras.

Samhällsskyddsåtgärder som bara träffar allvarligt psykiskt störda lagöverträdare och dem som döms till fängelse på livstid är därför enligt regeringens bedömning inte tillräckliga. En påföljd som innebär att hänsyn kan tas till samhällsskyddsaspekter genom att beakta risken för återfall såväl vid påföljdsvalet som inför frigivning skulle enligt regeringen vara ett ändamålsenligt komplement till rättspsykiatrisk vård och livstids fängelse. Liknande lösningar

finns dessutom redan i Norge och Danmark samt planeras att införas även i Finland.

Mot denna bakgrund lämnar regeringen i huvudsak följande förslag.

En ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd

Regeringen föreslår, i huvudsaklig överensstämmelse med den underliggande utredningens förslag, att det ska införas en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd som ska kunna tillämpas i fråga om den som har begått allvarlig brottslighet och även har en hög risk för återfall i sådan brottslighet. Påföljden ska benämnas säkerhetsförvaring och ska regleras i ett nytt 33 kap. i brottsbalken med rubriken Om säkerhetsförvaring. Verkställigheten av påföljden ska i sin tur regleras i en ny lag med benämningen lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring.

Den som döms till säkerhetsförvaring ska tas in i kriminalvårdsanstalt för att verkställa påföljden, och Kriminalvården ska ansvara för verkställigheten.

När det gäller förhållandet till andra påföljder ska säkerhetsförvaring anses vara en svårare påföljd än villkorlig dom och skyddstillsyn. Säkerhetsförvaring ska också anses vara en svårare påföljd än fängelse på viss tid, men fängelse på livstid ska anses vara en svårare påföljd än säkerhetsförvaring.

Den nya påföljdens tillämpningsområde

När det gäller det närmare tillämpningsområdet för den föreslagna nya påföljden framhåller regeringen att det handlar om situationer där behovet av samhällsskydd är stort men det saknas ett reellt samhällsskydd i det nuvarande systemet (jfr ovan). Det avsedda preventiva inslaget i påföljden gör samtidigt att det är nödvändigt att avgränsa tillämpningsområdet till sådana situationer där intresset av att skydda potentiella nya offer från allvarlig brottslighet väger klart tyngre än den enskildes rätt till frihet.

Utifrån bl.a. dessa utgångspunkter föreslår regeringen att den som på ett visst sätt har återfallit i allvarlig brottslighet ska kunna dömas till säkerhetsförvaring (den s.k. återfallssituationen). Närmare bestämt handlar det om att den som har begått brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid ska få dömas till säkerhetsförvaring om

1. brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i fyra år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse
2. brottsligheten utgör återfall efter tidigare brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid och som är av sådant allvar som anges i 1
3. han eller hon har dömts till en frihetsberövande påföljd för den tidigare brottsligheten genom en dom som har fått laga kraft.

Utöver den beskrivna återfallssituationen föreslår regeringen att också den som har begått upprepad brottslighet av ett visst allvar ska kunna dömas till säkerhetsförvaring (det s.k. flerbrottsfallet). Detta innebär att även den ska få

dömas till säkerhetsförvaring som vid ett och samma tillfälle döms för upprepad brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, om den brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i sex år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse.

Förslaget i flerbrottsfallet motiveras i propositionen bl.a. med att det i många fall när en person döms för upprepade brott är närmast en slump att brotten hanteras i en och samma rättegång, t.ex. på grund av att brotten inte har upptäckts tidigare. Det kan dock ändå stå klart att den som upprepade gånger begår allvarliga brott visar samma likgiltighet inför rättsordningen som en återfallsförbrytare gör. Regeringen instämmer därför med den underliggande utredningens förslag att den som begår upprepade brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid ska kunna dömas till säkerhetsförvaring om brottsligheten är synnerligen allvarlig.

För att påföljden ska få bestämmas till säkerhetsförvaring i antingen återfallssituationen eller flerbrottsfallet ska det också enligt regeringens förslag ställas upp ytterligare förutsättningar. Det ska krävas att det finns en påtaglig risk för återfall i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid. Dessutom ska det inte vara tillräckligt med fängelse på viss tid eller andra åtgärder för att motverka risken för återfall i allvarlig brottslighet.

När det gäller kravet på återfallsrisk bemöter regeringen i propositionen invändningar från ett flertal remissinstanser om svårigheterna med att göra en korrekt bedömning av en sådan risk. Regeringen konstaterar i den delen att riskbedömningar görs redan i dag inom straffrätten men att det samtidigt många gånger är svårt att göra träffsäkra prognoser av risken för återfall i brott. Av det skälet är det föreslagna tillämpningsområdet för den nya påföljden tydligt avgränsat till sådana fall där behovet av samhällsskydd är särskilt stort och det finns tydliga indikationer på en hög återfallsrisk. Regeringen delar också utredningens uppfattning att det som både motiverar och berättigar att den nya påföljden införs är behovet av att skydda potentiella framtida brottsoffer från brott och att det därför är nödvändigt att knyta påföljdens tillämpning till den tilltalades risk för återfall. Vidare är den nya påföljden utformad på ett sådant sätt att en bedömning av återfallsrisken görs vid upprepade tillfällen, vilket enligt regeringen ytterligare förbättrar förutsättningarna för att påföljden används på ett sätt som är motiverat. Inte heller är det främmande för det svenska straffrättsliga och straffprocessuella systemet att knyta olika åtgärder till en bedömning av återfallsrisk, framhåller regeringen vidare. Regeringen lämnar flera exempel på detta.

I propositionen förtydligas också att med begreppet påtaglig risk menas att det inte får vara fråga om en obetydlig, oklar eller avlägsen risk utan att det måste vara en klar och konkret risk. Det innebär att det måste finnas konkreta omständigheter som talar för att en sådan risk finns hos just den individ som bedöms. Regeringen utvecklar detta närmare.

I propositionen föreslås vidare att påföljden inte ska få bestämmas till säkerhetsförvaring om det finns skäl att döma till fängelse på livstid eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning ska i första hand dömas till en annan påföljd än säkerhetsförvaring. Rätten ska endast få döma till säkerhetsförvaring om det finns synnerliga skäl. Om den tilltalade till följd av den allvarliga psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt ska rätten inte få döma till säkerhetsförvaring. Detta ska dock inte gälla om den tilltalade har vållat sin bristande förmåga genom att, i anslutning till brottet, själv ha vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt.

En särskild reglering för barn och unga

Regeringen anser att det behövs en särskild reglering för barn och unga. I propositionen föreslås därför att det inte ska få dömas till säkerhetsförvaring för brott som någon har begått innan han eller hon har fyllt arton år. Rätten ska dock få döma till säkerhetsförvaring som gemensam påföljd även för brott som någon har begått innan han eller hon har fyllt arton år, om de brott som har begåtts efter det att han eller hon har fyllt arton år är tillräckligt allvarliga för att i sig uppfylla förutsättningarna för påföljden.

Den nya påföljdens utformning

Påföljdens tidsramar

När det gäller den nya påföljdens tidsramar framhåller regeringen att säkerhetsförvaring syftar till att öka samhällsskyddet mot särskilt allvarlig brottslighet. För att uppnå detta är det av central betydelse att påföljden utformas på ett sådant sätt att särskilt återfallsbenägna personer inte friges förrän återfallsrisken har minskat. Samtidigt är det av särskilt stor vikt att utformningen garanterar att den enskilde inte frihetsberövas under längre tid än vad som är nödvändigt för att upprätthålla samhällsskyddet. Utifrån bl.a. dessa utgångspunkter föreslår regeringen följande.

När rätten bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring ska den i domslutet ange den kortaste tiden för frihetsberövande (den s.k. minimitiden) och den totala tiden för verkställighet av säkerhetsförvaringen (den s.k. ramtiden).

Minimitiden ska bestämmas till en tid som motsvarar längden av det fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse hade valts som påföljd och får uppgå till högst 18 år. (Eftersom minimitiden kopplas till det alternativa fängelsestraffets längd kommer minimitiden som kortast att kunna vara fyra år i återfallssituationen och sex år i flerbrottsfallet.)

Ramtiden ska i sin tur bestämmas till en tid som överstiger minimitiden med lägst fyra och högst sex år. (Detta innebär att ramtiden kommer att kunna vara som lägst åtta år i återfallssituationen och tio år i flerbrottsfallet och som

högst 24 år i båda fallen.) När ramtidens längd bestäms ska rätten beakta hur allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid den tilltalade ska dömas för.

Villkorad utslussning och säkerhetsförvaringens upphörande

För att säkerställa att återanpassningen till ett liv i frihet sker under noggrant kontrollerade former och att den som döms till säkerhetsförvaring inte friges förrän risken för att han eller hon återfaller i allvarlig brottslighet har minskat i tillräcklig grad föreslår regeringen att det inte ska ske någon villkorlig frigivning från säkerhetsförvaring. Tidigast ett år före minimitidens utgång ska den dömde eller Kriminalvården i stället kunna ansöka om att rätten ska besluta om tillstånd till villkorad utslussning. Ett sådant tillstånd innebär att Kriminalvården får besluta att påföljden ska verkställas utanför anstalt med särskilt stöd och under kontroll. Verkställighet utanför anstalt får dock inledas först efter utgången av den minimitid som gäller för den dömde. Den föreslagna tidpunkten för ansökan om tillstånd till villkorad utslussning respektive inledande av utslussningsåtgärder ska säkerställa att den som döms till säkerhetsförvaring kan påbörja verkställighet utanför anstalt först när det kan ske utan oförsvarliga risker för återfall i allvarlig brottslighet.

Regeringen föreslår vidare att rätten vid bedömningen av om tillstånd till villkorad utslussning ska beslutas särskilt ska beakta

1. risken för att den dömde återfaller i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid
2. den tid som den dömde har avtjänat
3. om den dömde på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten
4. om den dömde har medverkat till att genomföra åtgärder som syftar till att främja hans eller hennes anpassning i samhället.

Om en ansökan om tillstånd till villkorad utslussning från den dömde avslås får han eller hon ansöka på nytt tidigast ett år efter det att beslutet om avslag har fått laga kraft.

Den villkorade utslussningen ska pågå tills ramtiden har löpt ut, om inte annat bestäms.

Säkerhetsförvaringen är helt verkställd vid ramtidens utgång om det inte vid den tidpunkten pågår en prövning av om ramtiden ska förlängas och rätten har beslutat att verkställigheten av säkerhetsförvaringen ska fortsätta till dess att den saken är slutligt avgjord. Vid behov ska den dömde vid den tidpunkten friges genom beslut av Kriminalvården.

Förlängning av ramtiden

I propositionen anförs att det ofrånkomligen kommer att förekomma att personer som har dömts till säkerhetsförvaring fortfarande har en så hög risk för återfall i allvarlig brottslighet när ramtiden närmar sig sitt slut att han eller hon inte bör friges. För att upprätthålla samhällsskyddet genom att motverka

att den dömde återfaller i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid bör ramtiden i sådana situationer kunna förlängas. Regeringen föreslår därför att rätten ska få förlänga ramtiden med högst tre år vid varje tillfälle om det är absolut nödvändigt för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid.

Rätten ska också få förlänga ramtiden med högst ett år vid varje tillfälle om det behövs för att villkorad utslussning ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt. Det handlar alltså om situationer där det finns förutsättningar för villkorad utslussning men det behövs längre tid för att kunna genomföra utslussningen på ett säkert sätt.

En ansökan om förlängning av ramtiden prövas av rätten efter ansökan av åklagaren, och Kriminalvården ska anmäla till åklagaren om det finns skäl för förlängning. Om en ansökan om förlängning inte har gjorts senast sex månader innan ramtiden löper ut, upphör påföljden vid ramtidens utgång.

Processuella frågor

Särskild riskutredning

För att ett renodlat preventivt frihetsberövande ska vara förenligt med Europakonventionen talar mycket för att det krävs att en oberoende professionell bedömning visar att den dömde utgör en fara för samhället, anför regeringen i propositionen. Det är följaktligen viktigt att rätten har ett gediget beslutsunderlag när återfallsrisken bedöms. Regeringen föreslår därför att rätten innan den bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring ska hämta in en särskild utredning med utlåtande om risken för att den tilltalade begår nya brott av allvarligt slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid (särskild riskutredning), om det inte är uppenbart obehövligt.

I propositionen förtydligas att möjligheten att avstå från att hämta in en särskild riskutredning innan dom meddelas bör tillämpas mycket restriktivt. Som exempel på när det kan framstå som uppenbart obehövligt att hämta in en sådan utredning nämns att den tilltalade tidigare har avtjänat en säkerhetsförvaring och kort efter att verkställigheten avslutats har återfallit i sådan allvarlig brottslighet som kan ligga till grund för en ny säkerhetsförvaring. Ett annat exempel är att frågan nyligen har aktualiserats i ett tidigare mål och det därför redan finns en särskild riskutredning som fortfarande är aktuell.

Enligt regeringens förslag ska beslut om att hämta in en särskild riskutredning bara få meddelas om övertygande bevisning har presenterats om att den tilltalade har begått brott som kan leda till att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring.

Förutom vid påföljdsbestämningen ska rätten även hämta in en särskild riskutredning i ärenden om tillstånd till villkorad utslussning och i ärenden om förlängning av ramtiden, om det inte är uppenbart obehövligt.

En ansökan om tillstånd till villkorad utslussning får inte bifallas utan att ett utlåtande om risk har hämtats in. Detsamma ska gälla en ansökan om

förlängning av ramtiden på den grunden att ett fortsatt frihetsberövande är absolut nödvändigt för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid.

Vidare föreslår regeringen att det ska införas bestämmelser om att Rättsmedicinalverket ska ansvara för att genomföra särskilda riskutredningar och om hur dessa ska genomföras. I denna del konstaterar regeringen att Rättsmedicinalverket redan ansvarar för utredningar om risk för återfall i brott enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid (omvandlingslagen) och inför beslut om särskild utskrivningsprövning. Myndigheten har således god erfarenhet av bedömningar av återfallsrisk, och de metoder som används är vetenskapligt utprovade. Enligt regeringen kommer bedömningen av återfallsrisk sannolikt i stor utsträckning att kunna utföras på samma sätt som när det gäller omvandling av fängelse på livstid, även om de olika påföljderna fängelse på livstid och säkerhetsförvaring delvis är motiverade utifrån olika utgångspunkter som kan vara av betydelse för bedömningen av återfallsrisken. Som förberedande åtgärd för att Rättsmedicinalverket ska kunna hantera de nya ärendena beslutade regeringen i maj 2025 om ett uppdrag till myndigheten att förbereda verksamheten för de åtgärder som kan komma att krävas med hänsyn till regeringens avsikt att införa en ny tidsobestämd påföljd. I uppdraget ingår bl.a. att ta fram ett kunskapsunderlag som gäller den typ av gärningspersoner som kan komma att bli föremål för de nya riskbedömningarna.

När det sedan gäller frågan om vilket innehåll en utredning ska ha och vilket underlag Rättsmedicinalverkets uttalande vid domstillfället ska grundas på anser regeringen att reglerna om särskilda riskutredningar bör utformas på liknande sätt som enligt omvandlingslagen. Av utlåtandet från Rättsmedicinalverket bör det framgå vilka riskfaktorerna är och vilka omständigheter som talar för respektive mot att den misstänkte kommer att återfalla i brott. Att föreslå riskreducerande åtgärder utgör en viktig del av riskbedömningen, och information i en sådan utredning kan ha betydelse för och utgöra stöd i den dömdes rehabilitering. Enligt regeringen framstår det inte som ändamålsenligt att närmare reglera innehållet i en särskild riskutredning i lag. På samma sätt som när det gäller riskutredningar i ärenden om omvandling av livstidsstraff bör det i stället överlåtas till Rättsmedicinalverket att avgöra hur utlåtandet som myndigheten ska lämna efter genomförd utredning närmare ska utformas. Myndigheten bör beakta rådande kunskapsläge och att syftet med utlåtandet är att ge rätten ett så bra underlag som möjligt inför bedömningen av återfallsrisken.

Domstolsprövningen vid tillstånd till villkorad utslussning och förlängning av ramtiden

I propositionen föreslås att en ansökan om tillstånd till villkorad utslussning eller om förlängning av ramtiden ska prövas av allmän domstol. Ansökan ska vara skriftlig och tas upp av den tingsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det frivårdskontor där den dömde är inskriven är belägen.

Frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden ska handläggas skyndsamt. Åklagaren ska vara den dömdes motpart.

Om ansökan om förlängning av ramtiden har gjorts i rätt tid ska rätten, om det behövs för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, få besluta att verkställigheten av säkerhetsförvaringen ska fortsätta till dess att saken är slutligt avgjord.

Ett offentligt biträde ska förordnas för den dömde om det inte är uppenbart att ett behov av ett sådant saknas.

Om det inte är uppenbart obehövligt ska rätten inför prövningen hämta in ett yttrande från Kriminalvården.

Om den dömde begär att bli hörd muntligen ska han eller hon ges tillfälle till det om det inte är uppenbart obehövligt. Tingsrätten ska ge parterna tillfälle att yttra sig över det som tillförts ärendet genom någon annan. Rättens avgörande ska ske genom beslut. I övrigt ska det som föreskrivs om brottmål i rättegångsbalken gälla.

När tingsrätten avgör en fråga om tillstånd till villkorad utslussning eller om förlängning av ramtiden ska den bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän.

Verkställighet av påföljden

Grundläggande utformning av verkställigheten

Att införa en tidsobestämd påföljd innebär enligt regeringen ett tydligt perspektivskifte där samhällets och potentiella brottsoffers behov av skydd mot allvarlig brottslighet sätts i förgrunden. Samtidigt bygger all kriminalvård i Sverige på att dömda personer förr eller senare ska friges. Verkställigheten av säkerhetsförvaring bör därför utformas på ett liknande sätt som för dem som avtjänar långa tidsbestämda fängelsestraff eller fängelse på livstid, men med ett något större fokus på behandling och rehabilitering med hänsyn till påföljdens tidsobestämda och preventiva karaktär.

Regeringen föreslår därför som grundläggande utgångspunkt att varje intagen ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet. Verkställigheten ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och så att negativa följder av frihetsberövandet motverkas.

Verkställigheten ska också, i den utsträckning det är möjligt utan att kravet på samhällsskydd eftersätts, vara särskilt inriktad på åtgärder som är ägnade att förebygga återfall i brott. Med hänsyn till de kategorier av brott som kan ligga till grund för en säkerhetsförvaring ska särskild vikt läggas vid att minska risken för ny brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid. I propositionen framhålls att avsikten är att Kriminalvården ska arbeta aktivt med åtgärder i detta syfte. Åtgärderna ska ha som mål att ge den intagne förutsättningar att återgå till ett liv i samhället.

För att säkerställa att verkställigheten uppfyller de krav och målsättningar som ska gälla för den ska det för varje intagen upprättas en individuellt utformad verkställighetsplan. Verkställigheten ska planeras och utformas efter samråd med den intagne och i samverkan med berörda myndigheter.

Genom att den intagne deltar i behandling, såsom brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet och andra återfallsförebyggande åtgärder, ges han eller hon enligt regeringen möjlighet att påverka sin situation och på så sätt aktivt arbeta för förändring till det bättre på ett sådant sätt att det så småningom är möjligt att bevilja tillstånd till villkorad utslussning.

Enligt regeringens förslag ska verkställigheten inte få innebära andra begränsningar i den intagnes frihet än dem som följer av den nya verkställighetslagen eller som är nödvändiga för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. En kontroll- eller tvångsåtgärd ska alltid prövas mot proportionalitetsprincipen.

I relevanta delar ska bestämmelserna i fängelselagen (2010:610) om placering, sysselsättning och ersättning, fritid, personliga tillhörigheter, vistelse i gemensamhet och avskildhet, besök och andra kontakter, särskilda kontroll- och tvångsåtgärder, hälso- och sjukvård, varning och handläggning, avbrott i verkställigheten samt straff och förpassning tillämpas även på säkerhetsförvaring. Frågan om när säkerhetsförvaring får verkställas och om hur tiden för påföljdens verkställighet ska beräknas ska regleras av strafftidslagens (2018:1251) bestämmelser.

Eventuell tid i häkte eller annat frihetsberövande ska tillgodoräknas den dömde i enlighet med lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande och ska räknas av från minimitiden och ramtiden.

Permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalten

En möjlighet för den som dömts till säkerhetsförvaring att under säkra former vistas utanför anstalten är enligt regeringen avgörande för att säkerställa att systemet innehåller mekanismer som möjliggör en reell progression mot frigivning. Det behövs dock delvis en särreglering på området med hänsyn till behovet av att i större utsträckning beakta samhällsskyddsaspekter vid vistelser utanför anstalt för en intagen som dömts till säkerhetsförvaring än för en intagen som dömts till fängelse.

I propositionen föreslås därför att den som dömts till säkerhetsförvaring och är intagen i kriminalvårdsanstalt ska få vistas utanför anstalten under verkställigheten i enlighet med vad som följer av den nya verkställighetslagen, eller om det sker med stöd av bestämmelser i en annan lag om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer till en annan stat.

För att underlätta en intagens anpassning i samhället får han eller hon beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (permission) om

1. minst tre fjärdedelar av minimitiden har avtjänats
2. det inte finns en påtaglig risk för att han eller hon kommer att begå brott, undandra sig påföljdens fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

Om det finns särskilda skäl ska permission få beviljas trots att minst tre fjärdedelar av minimitiden inte har avtjänats.

Bestämmelserna i fängelselagen om s.k. särskild permission och inställelse vid en domstol eller annan myndighet ska tillämpas även i fråga om den som dömts till säkerhetsförvaring.

Innan tillstånd till villkorad utslussning har beviljats ska, om det inte är uppenbart obehövligt, en intagen stå under bevakning då han eller hon vistas utanför anstalt. Ett tillstånd till vistelse utanför anstalt ska förenas med de villkor som behövs. Elektroniska hjälpmedel ska få användas för att kontrollera att villkor som har meddelats följs.

Om det är nödvändigt av säkerhetsskäl eller med hänsyn till transportförhållandena ska en intagen tillfälligt kunna placeras i häkte i anslutning till vissa vistelser utanför anstalt.

Villkorad utslussning

Som redovisas ovan ska rätten under vissa förutsättningar kunna besluta om tillstånd till villkorad utslussning. När ett sådant tillstånd har beviljats ska Kriminalvården få besluta att påföljden ska verkställas utanför anstalt med särskilt stöd och under kontroll.

För att den villkorade utslussningen ska ske under säkra former föreslår regeringen att den ska vara förenad med övervakning. Om inte annat beslutas ska övervakningen upphöra vid ramtidens utgång.

Vidare föreslås att Kriminalvården ska få besluta att den dömde under den villkorade utslussningen ska bli föremål för sådana särskilda utslussningsåtgärder som anges i 11 kap. fängelselagen (i dagsläget s.k. frigång, vårdvistelse, vistelse i halvvägshus och utökad frigång). I relevanta delar ska reglerna i fängelselagen om särskilda utslussningsåtgärder vara tillämpliga även i fråga om säkerhetsförvaring. Om ett tillstånd till en påbörjad särskild utslussningsåtgärd upphävs, ska den dömde omedelbart föras till en anstalt för fortsatt verkställighet av påföljden i anstalten.

Det som sägs i 26 kap. brottsbalken om skötsamhetskrav, övervakning, särskilda föreskrifter och elektronisk övervakning ska tillämpas även vid verkställighet utanför anstalt. Kriminalvården ska också få besluta om särskilda föreskrifter om vilken elektronisk kommunikationsutrustning den dömde får använda och på vilket sätt.

Om det finns anledning till det ska Kriminalvården under ramtiden få ändra ett beslut om övervakning, särskilda föreskrifter eller elektronisk övervakning, eller besluta om nya sådana åtgärder.

I propositionen lämnas också förslag om åtgärder vid misskötsamhet efter ett beslut om villkorad utslussning. Det handlar sammanfattningsvis om att Kriminalvården ska kunna ändra formerna för utslussningen, besluta om varning eller återinta den dömde i anstalt. Vidare ska allvarlig misskötsamhet kunna leda till att rätten upphäver sitt tillstånd till villkorad utslussning.

Beslutsordning

När det gäller frågan om vem som ska besluta om det närmare verkställighetsinnehållet och om vistelser utanför anstalt konstaterar regeringen att Kriminalvården som utgångspunkt fattar sådana beslut när det gäller intagna i fängelse och att besluten kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det framstår enligt regeringens mening som lämpligt att beslutsordningen i fråga om säkerhetsförvaring följer det som gäller enligt fängelselagen.

Regeringen föreslår därför bl.a. att

- beslut enligt den nya verkställighetslagen ska fattas av Kriminalvården, om inte annat följer av lagen
- ett beslut enligt verkställighetslagen ska gälla omedelbart, om inte något annat beslutas
- Kriminalvårdens beslut enligt verkställighetslagen ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Frågor som aktualiseras vid återfall i brott

Regler om ny påföljdsbestämning efter en tidigare dom finns i 34 kap. brottsbalken, som tar sikte på situationer där det råder s.k. påföljdskonkurrens (för en beskrivning av regelverket, se s. 139 f. i propositionen). Regeringen anser att det behövs en särskild reglering vid återfall i brott i förhållande till den nya påföljden säkerhetsförvaring. Regeringen lämnar därför förslag som gäller säkerhetsförvaringens förhållande till dels en tidigare dom, dels tillkommande brottslighet. I mångt och mycket ligger förslagen i linje med vad som gäller för livstidsstraff, eftersom den påföljden också är tidsobestämd.

Verkställighet av beslut om avvisning och utvisning

Enligt 12 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) får ett beslut om att avvisa eller utvisa en utlänning inte verkställas förrän utlänningen har avtjänat ett fängelsestraff som han eller hon har dömts till eller verkställigheten av fängelsestraffet har flyttats över till ett annat land. Fängelsestraffet utgör alltså ett hinder mot verkställighet av beslut om utvisning på grund av brott och beslut om avvisning eller utvisning som meddelats i administrativ ordning. Detta har motiverats med att det skulle te sig stötande om en utlänning skulle kunna begå brott i Sverige utan att i realiteten riskera någon form av påföljd.

Av samma skäl föreslår regeringen att ett beslut enligt utlänningslagen om att avvisa eller utvisa en utlänning som har dömts till säkerhetsförvaring inte ska få verkställas förrän

1. utlänningen har avtjänat minimitiden, rätten har beslutat om tillstånd till villkorad utslussning och det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet eller
2. verkställigheten av säkerhetsförvaringen har förts över till ett annat land.

Överförande av verkställighet

Överförande av verkställighet i brottmål är en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Förenklat innebär samarbetet att vissa domar och beslut som meddelats i ett straffrättsligt förfarande i en stat verkställs i en annan stat. Regeringen föreslår att det nuvarande regelverket för överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU och i förhållande till länder utanför EU ska tillämpas även på säkerhetsförvaring. Detta innebär bl.a. att säkerhetsförvaring ska kunna föras över till en annan stat och att en utländsk dom på en frihetsberövande påföljd ska kunna anpassas till säkerhetsförvaring.

Sekretessfrågor

För uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som framkommer vid en särskild personutredning, rättspsykiatrisk undersökning eller en annan sådan utredning gäller under vissa förutsättningar sekretess hos bl.a. domstol i brottmål. Regeringen föreslår att motsvarande sekretess ska gälla vid särskilda riskutredningar.

Vidare gäller under vissa förutsättningar sekretess för uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden i ärenden om nåd och i ärenden om omvandling av fängelse på livstid. Regeringen föreslår att motsvarande sekretess ska gälla i ärenden om tillstånd till villkorad utslussning eller förlängning av ramtiden.

För att Rättsmedicinalverket ska kunna hämta in det underlag som krävs för att genomföra en särskild riskutredning föreslår regeringen också att det ska införas en särskild bestämmelse om uppgiftsskyldighet för sådana uppgifter som myndigheten behöver för riskutredningen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att den nya lagen och lagändringarna ska träda i kraft den 15 april 2026.

I enlighet med det straffrättsliga retroaktivitetsförbudet ska de nya bestämmelserna om en möjlighet att döma till säkerhetsförvaring inte tillämpas på brott som har begåtts före ikraftträdandet. De bestämmelserna ska dock få tillämpas även på sådana brott om de brott som begåtts efter ikraftträdandet i sig uppfyller förutsättningarna i bestämmelserna.

Konsekvenser av förslagen

I propositionen görs bedömningen att förslagen kan bidra till att minska risken för att dömda återfaller i allvarlig brottslighet. Samhällsskyddet mot allvarlig brottslighet kan därigenom stärkas.

Som skäl för sin bedömning anför regeringen att det huvudsakliga syftet med reformen är att öka samhällsskyddet genom att personer som begår allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid och som har en hög återfallsrisk frihetsberövas under längre tid. Den nya

påföljden är också konstruerad på ett sådant sätt att den som döms till påföljden får stora incitament till såväl skötsamhet under anstaltsvistelsen som deltagande i återfallsförebyggande arbete. Regeringen bedömer därför att reformen också kommer att kunna minska risken för återfall i brott, vilket är positivt ur ett brottsofferperspektiv och för samhället i stort.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden

I kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 58 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att införa en ny tidsobestämd påföljd – säkerhetsstraff – för t.ex. återfallsvåldtäktsmän. Ett motsvarande förslag läggs fram i kommittémotion 2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 20.

I motion 2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkande 8 föreslår motionären ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheten att döma den som begår särskilt grova fall av sexualbrott mot barn, och vid upprepade gärningar, till förvaringsstraff.

Marléne Lund Kopparklint (M) föreslår i motionerna 2025/26:3234 yrkande 1 och 2025/26:3477 ett tillkännagivande till regeringen om att överväga en utredning i syfte att stärka regler och lagstiftning för att skydda barn från personer som dömts för sexuella övergrepp genom att säkerställa att förövarna inte har möjlighet att begå fler brott.

Följdmotioner

I kommittémotion 2025/26:3901 föreslår Ulrika Liljeberg m.fl. (C) att riksdagen ska dels avslå regeringens förslag i dess helhet (yrkande 1), dels rikta ett tillkännagivande till regeringen om att i stället skyndsamt utreda och införa en ny särskild tvångsvårdsform – säkerhetsvård i fängelse – som ska kunna inträda efter ett sedvanligt avtjänat fängelsestraff (yrkande 2). Motionärerna anser sammanfattningsvis att regeringens förslag inte är ändamålsenligt och att det behövs ett mer rättssäkert, proportionerligt och träffsäkert skydd mot de farligaste gärningspersonerna. Motionärernas invändningar mot lagförslaget tar bl.a. sikte på den återfallsprognos som domstolen ska göra vid påföljdsvalet samt den särskilda riskutredning som ska hämtas in.

I kommittémotion 2025/26:3902 föreslår Ulrika Westerlund m.fl. (MP) att riksdagen ska göra vissa ändringar i regeringens förslag till nytt 33 kap. i brottsbalken om säkerhetsförvaring. Motionärerna vill, i yrkande 1, ta bort möjligheten att döma till säkerhetsförvaring i flerbrottsfallet (33 kap. 1 §). Detta innebär att säkerhetsförvaring enbart ska kunna dömas ut i återfallssituationen. Motionärerna vill också, i yrkande 3, ta bort det föreskrivna undantaget från kravet på att hämta in en särskild riskutredning inför att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring (33 kap. 3 §). Detta innebär att en sådan utredning alltid ska hämtas in innan den påföljden döms ut.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om den nya påföljden säkerhetsförvaring syftar till att åstadkomma ett bättre samhällsskydd mot personer som har begått allvarlig brottslighet mot andra personer och som även har en hög återfallsrisk i sådan brottslighet men som inte är aktuella för rättspsykiatrisk vård eller livstids fängelse. Utskottet instämmer i behovet av ett sådant stärkt samhällsskydd.

När det gäller de invändningar mot lagförslaget i dess helhet som förs fram i motion 2025/26:3901 (C) yrkandena 1 och 2 konstaterar utskottet inledningsvis att säkerhetsförvaring bygger på utgångspunkten att särskilt återfallsbenägna personer inte ska friges förrän återfallsrisken har minskat samtidigt som frihetsberövandet inte ska pågå under längre tid än vad som är nödvändigt för att upprätthålla samhällsskyddet. Påföljden ska avtjänas i kriminalvårdsanstalt, och verkställigheten ska utformas på ett liknande sätt som för dem som avtjänar långa tidsbestämda fängelsestraff eller fängelse på livstid. Vid säkerhetsförvaring ska dock ett något större fokus läggas på behandling och rehabilitering, med hänsyn till påföljdens tidsobestämda och preventiva karaktär. Genom att delta i behandling, såsom brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet och andra återfallsförebyggande åtgärder, ska den intagne ges möjlighet att påverka sin situation och på så sätt aktivt arbeta för förändring till det bättre på ett sådant sätt att det så småningom är möjligt att bevilja tillstånd till villkorad utslussning (dvs. efter minimitidens utgång). Som regeringen anför får alltså den som döms till påföljden stora incitament till såväl skötsamhet under anstaltsvistelsen som deltagande i återfallsförebyggande arbete.

Utskottet konstaterar vidare att säkerhetsförvaring är så konstruerad att en bedömning av återfallsrisken ska göras vid upprepade tillfällen. Förutom vid påföljdsvalet ska den risken bedömas i ärenden om tillstånd till villkorad utslussning och i ärenden om förlängning av ramtiden. Som framhålls i propositionen görs riskbedömningar redan i dag inom straffrätten, och det är inte främmande för det svenska straffrättsliga och straffprocessuella systemet att knyta olika åtgärder till en bedömning av återfallsrisk. Dessutom är det föreslagna tillämpningsområdet för den nya påföljden avgränsat till sådana fall där behovet av samhällsskydd är särskilt stort och det finns tydliga indikationer på en hög återfallsrisk. I propositionen lämnas också vägledning för den riskbedömning som rätten ska göra. Till detta kommer att rätten som utgångspunkt ska ha tillgång till en särskild riskutredning från Rättsmedicinalverket, som är den myndighet som redan ansvarar för utredningar om risk för återfall i brott enligt omvandlingslagen och inför beslut om rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Regleringen av den särskilda riskutredningens innehåll och det underlag Rättsmedicinalverkets uttalande vid domstillfället ska grundas på är utformad på ett liknande sätt som enligt omvandlingslagen. Som förberedande åtgärd för att Rättsmedicinalverket ska kunna hantera de nya ärendena beslutade regeringen också i maj 2025 om ett uppdrag till myndigheten att förbereda verksamheten för de åtgärder som kan komma att krävas med hänsyn till regeringens avsikt att införa säkerhetsförvaring.

Sammanfattningsvis delar utskottet inte motionärernas uppfattning att lagförslaget är behäftat med sådana brister att det bör avslås och att en annan slags åtgärd bör utredas och införas i stället.

När det sedan gäller motion 2025/26:3902 (MP) yrkande 1, om att säkerhetsförvaring enbart ska kunna dömas ut i återfallssituationen och inte i flerbrottsfallet, vill utskottet anföra följande. I flerbrottsfallet ska den få dömas till säkerhetsförvaring som vid ett och samma tillfälle döms för upprepad brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, om den brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i sex år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse. Liksom i återfallssituationen ställs det upp ytterligare förutsättningar, bl.a. att det finns en påtaglig återfallsrisk. Som framhålls i propositionen är det i många fall när en person döms för upprepade brott närmast en slump att brotten hanteras i en och samma rättegång, t.ex. på grund av att brotten inte har upptäckts tidigare. Det kan dock ändå stå klart att den som upprepade gånger begår allvarliga brott visar samma likgiltighet inför rättsordningen som en återfallsförbrytare gör. Utskottet instämmer därför med regeringen och den underliggande utredningen om att den som begår upprepade brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid ska kunna dömas till säkerhetsförvaring om brottsligheten är synnerligen allvarlig.

I fråga om yrkande 3 i samma motion, om att en särskild riskutredning alltid ska hämtas in innan påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, konstaterar utskottet att lagförslaget innebär att en sådan utredning ska hämtas in om det inte är uppenbart obehövligt. I propositionen förtydligas att möjligheten att avstå från att hämta in en särskild riskutredning innan dom meddelas bör tillämpas mycket restriktivt. Som exempel på när det kan framstå som uppenbart obehövligt att hämta in en sådan utredning nämns att den tilltalade tidigare har avtjänat en säkerhetsförvaring och kort efter att verkställigheten avslutats har återfallit i sådan allvarlig brottslighet som kan ligga till grund för en ny säkerhetsförvaring. Ett annat exempel är att frågan nyligen har aktualiserats i ett tidigare mål och det därför redan finns en särskild riskutredning som fortfarande är aktuell. Utskottet, som noterar att regeringens förslag om inhämtande av riskutredning går längre än den underliggande utredningens förslag om en fakultativ reglering, ansluter sig till lagförslaget även i denna del.

Det som nu har anförts innebär att utskottet tillstyrker regeringens lagförslag i dess helhet av de skäl som anförs i propositionen samt avstyrker de aktuella följdmotionsyrkandena.

Vidare bedömer utskottet att motionsyrkandena från allmänna motionstiden får anses tillgodosedda genom propositionen. Även dessa motionsyrkanden bör därför avslås.

Lagstiftningens framtida utformning samt tidsbegränsning och utvärdering av lagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller dels vissa frågor om lagstiftningens framtida utformning, dels tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen.

Jämför reservation 3 (MP) och 4 (C, MP).

Motionen

Vissa frågor om lagstiftningens framtida utformning

I kommittémotion 2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) begärs flera tillkännagivanden till regeringen om den framtida utformningen av lagstiftningen om säkerhetsförvaring.

Motionärerna vill att regeringen snarast återkommer med förslag på en lagändring som innebär att ärenden om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden för säkerhetsförvaring koncentreras till en eller ett fåtal domstolar (yrkande 2). Vidare vill motionärerna att regeringen snarast återkommer med förslag på en tydlig brottskatalog över vilka brott som kan leda till säkerhetsförvaring (yrkande 4). Motionärerna vill också att regeringen snarast återkommer med förslag på hur reglerna om förlängning av ramtiden kan anpassas så att de blir mer rättssäkra genom att begränsa möjligheten till förlängning (yrkande 5).

Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen

I kommittémotion 2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som tidsbegränsar den nya lagstiftningen om säkerhetsförvaring samt därefter ska utvärdera lagstiftningen innan den eventuellt görs permanent.

De nya reglerna om säkerhetsförvaring

Brottstyper som kan leda till säkerhetsförvaring

Enligt det nya regelverket för säkerhetsförvaring kan brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid ligga till grund för påföljden, under vissa ytterligare förutsättningar.

När det gäller skälen för denna avgränsning har regeringen i propositionen delat den underliggande utredningens bedömning att en avgränsning bör göras till en viss typ av brottslighet och att vissa kategorier av brott bör pekas ut i lagtexten. Ett annat alternativ skulle enligt regeringen vara att göra direkta

hänvisningar till de kapitel och brott som ska kunna leda till säkerhetsförvaring. Vissa brottstyper är dock, menar regeringen, sådana att ett brott under vissa förhållanden är av den karaktären att det bör kunna leda till säkerhetsförvaring, men inte alltid. En sådan hänvisning skulle dessutom behöva bli omfattande för att kunna täcka in alla relevanta brott. Regeringen har därför ansett att det inte är lämpligt eller möjligt att hänvisa till uttryckliga straffbestämmelser.

Sammantaget har regeringen bedömt att avgränsningen till brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid – i kombination med lagens krav på att det ska vara fråga om brottslighet av ett visst allvar – med tillräcklig tydlighet avgränsar den nya påföljdens tillämpningsområde.

I propositionens författningskommentar förtydligas att med brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid avses brott mot en annan person. Det kan exempelvis röra sig om mord, misshandel, människorov, olaga frihetsberövande, våldtäkt eller andra sexualbrott. Det rör sig alltså, anges det vidare, i huvudsak om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken. Också andra brott där våld, hot om brottslig gärning, frihetsberövande eller fridskränkning ingår som moment i gärningen kan dock vara relevanta, t.ex. rån och grovt rån. Vidare kan även mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse omfattas om det har funnits fara för människors liv eller hälsa.

Förlängning av ramtiden

Enligt reglerna om säkerhetsförvaring får rätten förlänga ramtiden med högst tre år vid varje tillfälle om det är absolut nödvändigt för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid. Rätten får också förlänga ramtiden med högst ett år vid varje tillfälle om det behövs för att villkorad utslussning ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

En ansökan om förlängning av ramtiden prövas av rätten efter ansökan av åklagaren. Kriminalvården ska anmäla till åklagaren om det finns skäl att ansöka om förlängning, vilket innebär att det är Kriminalvården som ansvarar för att bevaka frågan om förlängning.

Rätten får inte bifalla en ansökan om förlängning som grundar sig på den dömdes återfallsrisk utan att en särskild riskutredning har hämtats in. Normalt ska det också finnas ett yttrande från Kriminalvården.

Som huvudregel ska ett offentligt biträde förordnas för den dömde, som också har rätt att bli hörd muntligen.

Som skäl för förslaget om förlängning av ramtiden har regeringen i propositionen anfört bl.a. att det ofrånkomligen kommer att förekomma att personer som dömts till säkerhetsförvaring fortfarande har en så hög risk för återfall i allvarlig brottslighet när ramtiden närmar sig sitt slut att han eller hon inte bör friges. För att upprätthålla samhällsskyddet genom att motverka att den dömde återfaller i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid bör ramtiden i sådana situationer kunna förlängas. Det kan

också i vissa fall finnas ett behov av att förlänga ramtiden för att möjliggöra en ordnad utslussning.

När det gäller möjligheten att förlänga ramtiden på grund av den dömdes återfallsrisk har regeringen instämt i utredningens bedömning att förlängningsmöjligheten bör tillämpas i undantagsfall och endast när behovet av samhällsskydd är så starkt att det tydligt motiverar ett fortsatt frihetsberövande. Risken för återfall bör alltså vara avgörande vid prövningen av om ramtiden ska förlängas. Vid bedömningen av återfallsrisken bör enligt propositionen hänsyn tas bl.a. till om det har förelegat omfattande misskötsamhet under verkställighetstiden eller bristande deltagande i återfallsförebyggande åtgärder. Om återfallsrisken fortfarande är påtaglig kommer det således i många fall att vara absolut nödvändigt med ett fortsatt frihetsberövande, och därmed bör förlängning beslutas.

Forum i ärenden om tillstånd till villkorad utslussning eller förlängning av ramtiden

Enligt det nya regelverket för säkerhetsförvaring ska en ansökan om tillstånd till villkorad utslussning eller om förlängning av ramtiden prövas av allmän domstol. Ansökan ska tas upp av den tingsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det frivårdskontor där den dömde är inskriven är belägen.

Som skäl för detta har regeringen i propositionen anfört följande (s. 107 f.):

> Flera remissinstanser, däribland *Domstolsverket*, *Göta hovrätt* och *Åklagarmyndigheten* anser att prövningen av frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden bör koncentreras till en eller ett fåtal domstolar i likhet med vad som gäller för prövningen av ärenden om omvandling av livstids fängelse, som hanteras av Örebro tingsrätt (se 6 § omvandlingslagen). Regeringen har viss förståelse för den synpunkten. Ordningen enligt omvandlingslagen motiveras främst med att det är fråga om ett relativt litet antal ärenden årligen och att handläggningen bör koncentreras till en domstol för att åstadkomma en enhetlig rättstillämpning (se prop. 2005/06:35 s. 27). Prövningen av frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden kommer emellertid främst att ta sikte på att bedöma den dömdes återfallsrisk, det vill säga samma typ av prövning som ska göras när rätten bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring (se avsnitt 5.2). Detta utgör en betydelsefull skillnad jämfört med prövningen i omvandlingsärenden, som på ett mer avgörande sätt skiljer sig från den prövning som görs när rätten bestämmer påföljden till livstids fängelse. De fördelar som kan nås genom att koncentrera prövningen till en eller ett fåtal domstolar gör sig därmed inte gällande på samma sätt när det gäller ärenden om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden som vid omvandlingsärenden. Sammantaget anser regeringen inte att det finns tillräckliga skäl för att utse en eller ett fåtal domstolar som ska hantera frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden.

Utskottets ställningstagande

Vissa frågor om lagstiftningens framtida utformning

När det gäller motion 2025/26:3902 (MP) yrkande 4 konstaterar utskottet att enligt det nya regelverket för säkerhetsförvaring kan brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid ligga till grund för påföljden, under vissa ytterligare förutsättningar. Regeringen har i propositionen redovisat skälen för denna avgränsning och varför det inte framstår som lämpligt eller möjligt att hänvisa till uttryckliga straffbestämmelser, i enlighet med vad som delvis återges ovan. Vid den slutliga utformningen av avgränsningen har regeringen också följt Lagrådets förslag. Vidare görs det i propositionens författningskommentar vissa förtydligande uttalanden kopplade till lagtexten. Sammantaget har regeringen bedömt att avgränsningen till brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid – i kombination med lagens krav på att det ska vara fråga om brottslighet av ett visst allvar – med tillräcklig tydlighet avgränsar den nya påföljdens tillämpningsområde. Utskottet har inte någon annan uppfattning i frågan och ser därför inte skäl att ändra avgränsningen för framtiden. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

När det gäller yrkande 2 i samma motion föreskriver de nya reglerna om säkerhetsförvaring att en ansökan om tillstånd till villkorad utslussning eller om förlängning av ramtiden ska prövas av allmän domstol. Ansökan ska tas upp av den tingsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det frivårdskontor där den dömde är inskriven är belägen. I propositionen har regeringen ansett att det inte finns tillräckliga skäl för att utse en eller ett fåtal domstolar som ska hantera frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden. Detta har motiverats med att de fördelar som kan nås genom att koncentrera prövningen i dessa ärenden inte gör sig gällande på samma sätt som i omvandlingsärenden. Prövningen av frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden kommer nämligen främst att ta sikte på att bedöma den dömdes återfallsrisk, vilket är samma typ av prövning som rätten ska göra när den bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring. Detta utgör en betydelsefull skillnad jämfört med prövningen i omvandlingsärenden, som på ett mer avgörande sätt skiljer sig från den prövning som görs när rätten bestämmer påföljden till livstids fängelse. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ta initiativ till att ändra regleringen av forum för framtiden, och motionsyrkandet bör därför avslås.

I fråga om yrkande 5 i samma motion konstaterar utskottet att enligt den nya regleringen får rätten förlänga ramtiden med högst tre år vid varje tillfälle om det är absolut nödvändigt för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid. I denna del har regeringen instämt i den underliggande utredningens bedömning att förlängningsmöjligheten bör tillämpas i undantagsfall och endast när behovet av samhällsskydd är så starkt att det tydligt motiverar ett fortsatt frihetsberövande. Risken för återfall bör alltså vara avgörande vid prövningen av om ramtiden ska förlängas. Vid bedömningen av återfallsrisken

bör enligt propositionen hänsyn tas bl.a. till om det har förelegat omfattande misskötsamhet under verkställighetstiden eller bristande deltagande i återfallsförebyggande åtgärder. Om återfallsrisken fortfarande är påtaglig kommer det således, tilläggs det, i många fall att vara absolut nödvändigt med ett fortsatt frihetsberövande, och därmed bör förlängning beslutas.

Vidare konstaterar utskottet i denna del att en ansökan om förlängning av ramtiden prövas av rätten efter ansökan av åklagaren och att det är Kriminalvården som ska anmäla till åklagaren om det finns skäl att göra en sådan ansökan. Rätten får inte bifalla en ansökan om förlängning som grundar sig på den dömdes återfallsrisk utan att en särskild riskutredning har hämtats in. Normalt ska det också finnas ett yttrande från Kriminalvården och ett offentligt biträde för den dömde, som även har rätt att bli hörd muntligen.

Därmed ser utskottet inte behov av att anpassa reglerna om förlängning av ramtiden för att öka rättssäkerheten, och motionsyrkandet avstyrks därför.

Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen

När det gäller motion 2025/26:3902 (MP) yrkande 6 konstaterar utskottet att den nya påföljden säkerhetsförvaring syftar till att fylla en lucka i det svenska påföljdssystemet och att liknande lösningar redan finns i Norge och Danmark samt planeras att införas i Finland. Med hänsyn till detta och till de skäl som utskottet i övrigt har anfört för att anta lagförslaget ser utskottet inte anledning att tidsbegränsa påföljden. Utskottet förutsätter också att regeringen vid en lämplig tidpunkt kommer att låta utvärdera reformen. Detta innebär att motionsyrkandet bör avslås.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)

av Helena Vilhelmsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. lag om verkställighet av säkerhetsförvaring,

2. lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att 33 kap. 3 § ska ha den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 3,

3. lag om ändring i passlagen (1978:302),

4. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,

5. lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,

6. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,

7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

8. lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,

9. lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande,

10. lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251),

11. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,

12. lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,

13. lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål,

14. lag om ändring i lagen (2025:798) om ändring i passlagen (1978:302),

b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:95 punkterna 1 och 3–14 samt motionerna

2025/26:3901 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2 och

2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3,

bifaller delvis proposition 2025/26:95 punkt 2 och avslår motionerna

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkande 8,

2025/26:3234 av Marléne Lund Kopparklint (M) yrkande 1,

2025/26:3477 av Marléne Lund Kopparklint (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 58,
2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 20,
2025/26:3901 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 och
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Liksom regeringen anser jag att det behövs ett bättre samhällsskydd mot personer som har begått allvarlig brottslighet mot andra personer och som även har en hög återfallsrisk i sådan brottslighet men som inte är aktuella för rättspsykiatrisk vård eller livstids fängelse. Det är angeläget att rättsväsendet snarast möjligt utrustas med verktyg som kan skydda samhället från dessa individer.

I avsaknad av ett annat befintligt alternativ anser jag därför att regeringens lagförslag nu bör antas trots de brister i fråga om rättssäkerhet, proportionalitet, likabehandling och ändamålsenlighet som framhålls i motion 2025/26:3901 (C) yrkande 1. För att i någon mån lindra bristerna bör dock riksdagen samtidigt ta bort det föreslagna undantaget från kravet på att hämta in en särskild riskutredning inför att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring. Detta innebär att en särskild riskutredning alltid ska hämtas in innan säkerhetsförvaring döms ut och att det alltså inte ska finnas något undantag för situationer där det är ”uppenbart obehövligt”. Ett sådant undantag riskerar nämligen att leda till en oenhetlig domstolspraxis där tröskeln tillämpas olika.

För att lösa grundproblemet för framtiden på ett mer rättssäkert, proportionerligt och träffsäkert sätt behövs det dock en helt annan lösning än säkerhetsförvaring, och riksdagen bör därför också samtidigt med ett antagande rikta ett tillkännagivande till regeringen om detta. Mitt förslag till lösning går ut på en ny särskild tvångsvårdsform – säkerhetsvård i fängelse – som ska kunna inträda efter ett sedvanligt avtjänat fängelsestraff. Detta innebär att gärningspersonen ska dömas till fängelse i vanlig ordning. Därefter kan Kriminalvården, tillsammans med Rättsmedicinalverket, inför frigivning utreda om återfallsrisken i allvarlig brottslighet mot person är så hög att den intagne av säkerhetsskäl inte bör släppas ut och därför bör bli föremål för säkerhetsvård. Säkerhetsvården ska beslutas av en domstol på ansökan av Kriminalvården, som kvarstår som verkställande myndighet med ansvar för behandling och rehabilitering. De farligaste brottslingarna blir på så sätt kvar i fängelse. Liksom vid tvångsvård med särskild utskrivningsprövning ska frågan om säkerhetsvårdens fortgång omprövas regelbundet av domstolen.

Sammanfattningsvis bör riksdagen således dels anta regeringens lagförslag med den ändringen att riksdagen tar bort undantaget från kravet på att hämta in en särskild riskutredning inför att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, dels rikta ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt utreda och införa en ny särskild tvångsvårdsform – säkerhetsvård i fängelse – som ska ersätta säkerhetsförvaring och kunna inträda efter ett sedvanligt avtjänat

fängelsestraff. (Se även res. 4 nedan om att lagstiftningen om säkerhetsförvaring dessutom bör tidsbegränsas och utvärderas.)

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om verkställighet av säkerhetsförvaring,
2. lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att 33 kap. 1 och 3 §§ ska ha den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 3,
3. lag om ändring i passlagen (1978:302),
4. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
5. lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,
6. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
8. lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
9. lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande,
10. lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251),
11. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
12. lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
13. lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål,
14. lag om ändring i lagen (2025:798) om ändring i passlagen (1978:302).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:95 punkterna 1 och 3–14 samt motion
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3,
bifaller delvis proposition 2025/26:95 punkt 2 och avslår motionerna
2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkande 8,
2025/26:3234 av Marléne Lund Kopparklint (M) yrkande 1,
2025/26:3477 av Marléne Lund Kopparklint (M),
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 58,
2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 20 och
2025/26:3901 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Liksom regeringen ser jag en lucka i dagens lagstiftning och därmed ett behov av ett bättre samhällsskydd mot personer som har en hög återfallsrisk i allvarlig brottslighet men som inte är aktuella för rättspsykiatrisk vård eller livstids fängelse. Behovet av ett ökat samhällsskydd måste dock tillgodoses på ett sätt som upprätthåller straffrättsliga principer om rättssäkerhet, förutsebarhet, proportionalitet och likabehandling. Detta är särskilt viktigt när det som här handlar om ett frihetsberövande som i praktiken motiveras preventivt. Utifrån dessa utgångspunkter är jag beredd att gå med på att regeringens lagförslag nu antas under förutsättning att riksdagen samtidigt åtgärdar vissa brister i det (se även res. 3–4 som gäller lagstiftningens framtida utformning samt tidsbegränsning och utvärdering av lagstiftningen).

Till att börja med anser jag att säkerhetsförvaring enbart ska kunna dömas ut i återfallssituationen och inte i flerbrottsfallet. En central rättssäkerhetsinvändning mot den nya påföljden är nämligen att den riskerar att innebära att människor frihetsberövas på obestämd tid i preventivt syfte för brott som ännu inte begåtts och som kanske aldrig skulle begås. Både remissinstanser och Lagrådet har pekat på att återfallsprognoser är osäkra. Den osäkerheten ökar när det handlar om personer som inte tidigare är dömda, vilket i sin tur minskar den straffrättsliga förutsebarheten. Mot den bakgrunden bedömer jag att den mest rättssäkra avgränsningen är att säkerhetsförvaring endast ska kunna dömas ut när en person tidigare faktiskt har dömts för en viss typ av allvarlig brottslighet och sedan återfaller i samma typ av allvarlig brottslighet.

Vidare anser jag att en särskild riskutredning alltid ska hämtas in innan säkerhetsförvaring döms ut och att det alltså inte ska finnas något undantag för situationer där det är ”uppenbart obehövligt”. Ett sådant undantag är nämligen olyckligt vid en så pass ingripande påföljd som bygger på att domstolen ska göra en kvalificerad bedömning av den framtida återfallsrisken. Undantaget riskerar att leda till en oenhetlig domstolspraxis där tröskeln tillämpas olika. Kraven på förutsebarhet och likabehandling kräver att beslutsunderlaget är robust och likartat i domstolarna.

Riksdagen bör därför anta regeringens lagförslag med den ändringen att riksdagen tar bort dels möjligheten att döma till säkerhetsförvaring i flerbrottsfallet, dels undantaget från kravet på att hämta in en särskild riskutredning inför att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring.

3. Vissa frågor om lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2, 4 och 5.

Ställningstagande

Jag har tidigare i betänkandet drivit linjen att regeringens lagförslag om säkerhetsförvaring nu ska antas med ändringar som åtgärdar vissa brister i det (res. 2). Utöver detta är jag av den uppfattningen att vissa ytterligare förändringar av lagstiftningen är påkallade för framtiden.

Till att börja med anser jag att regeringen snarast bör återkomma med förslag på en tydlig brottskatalog över vilka brott som kan leda till säkerhetsförvaring. Kravet på förutsebarhet inom straffrätten medför att det måste gå att förstå vilka gärningar som kan leda till en så ingripande påföljd som säkerhetsförvaring. Den formulering som valts i lagtexten, ”brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid”, är inte tillräckligt tydlig i fråga om avgränsning. Visserligen anges det i propositionen exempel på brottstyper (mord, grov misshandel, människorov, våldtäkt m.m.) och att det i huvudsak rör sig om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken. Just formuleringen ”i huvudsak” samt utrymmet för även andra brott med våld, hot om våld eller frihetsberövande som moment i gärningen skapar dock enligt min mening en risk för godtycke.

Vidare bör regeringen snarast återkomma med förslag på en lagändring som innebär att ärenden om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden koncentreras till en eller ett fåtal domstolar. Prövningar om villkorad utslussning och om förlängning kommer nämligen att vara komplexa och dessutom relativt få till antalet enligt de prognoser som gjorts. Flera domstolar har själva lyft fram att det finns en risk att det inte går att bygga upp en stabil kompetens och konsekvent praxis vid alltför få ärenden. För att minska risken för en spretig praxis och för att stärka likvärdigheten och rättssäkerheten bör prövningarna därför koncentreras till en eller ett fåtal domstolar som ges möjlighet att bygga upp en särskild kompetens på området.

Regeringen bör också snarast återkomma med förslag på hur reglerna om förlängning av ramtiden kan göras mer rättssäkra genom att begränsa möjligheten till förlängning. Jag konstaterar nämligen att möjligheten att förlänga ramtiden med upp till tre år i taget om det är ”absolut nödvändigt” på grund av återfallsrisken i praktiken innebär en mekanism för ett mycket långvarigt frihetsberövande som dessutom inte har kunnat förutses på förhand. Som också Lagrådet har påpekat utgör varje förlängning av ramtiden en ytterligare avvikelse från vad som allmänt gäller om proportionalitet och likabehandling inom straffrätten. Det är därför min uppfattning att om möjligheten att förlänga ramtiden alls ska finnas kvar måste den vara snävt avgränsad. En utredning bör följaktligen få i uppdrag att se över frågan. En linje skulle kunna vara att ramtiden får förlängas högst en gång, och endast under synnerligen restriktiva

och tydligt angivna förutsättningar. Detta skulle öka förutsebarheten i systemet och minska risken för att säkerhetsförvaring i praktiken blir ett evighetsstraff.

4. Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen, punkt 3 (C, MP)

av Ulrika Westerlund (MP) och Helena Vilhelmsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tidsbegränsar den nya lagstiftningen om säkerhetsförvaring samt därefter bör utvärdera lagstiftningen innan den eventuellt görs permanent. Säkerhetsförvaring innebär ju ett skifte i svensk straffrätt genom att den dömde kommer att hållas frihetsberövad längre tid än vad som följer av brottslighetens straffmätningsvärde. Genom sitt preventiva inslag kopplat till återfallsprognoser utmanar den nya påföljden grundläggande straffrättsliga principer om proportionalitet, likabehandling och förutsebarhet. När staten inför en så pass ingripande påföljd måste en oberoende utredning säkerställa att reformen fungerar som det är tänkt och inte ger oacceptabla bieffekter innan regleringen permanentas. En utredning skulle därför förslagsvis kunna följa upp 1) om säkerhetsförvaring i praktiken används restriktivt och för den avsedda målgruppen, 2) om tillämpningen är likvärdig över hela landet, 3) hur ofta och på vilka grunder ramtiden förlängs, 4) hur riskbedömningarna träffar – inklusive felmarginaler och risken för att personer frihetsberövas under längre tid än nödvändigt – och 5) vilka effekter reformen får för återfallsnivåer och för resurserna till rehabilitering, behandling och utslussning. Först när det finns ett gediget, oberoende underlag om reformens faktiska konsekvenser bör en permanent ordning kunna övervägas.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)

Gudrun Nordborg (V) anför:

Jag är överens med regeringen om att vi måste göra mer för att skydda människor från farliga gärningspersoner som begår upprepade och allvarliga vålds- eller sexualbrott. Frågan har nyligen aktualiserats i flera fruktansvärda fall som gällt mord på kvinnor, och det finns också tidigare, medialt uppmärksammade fall som bl.a. handlat om serievåldtäkter.

Ett problem med dagens lagstiftning är att denna typ av gärningspersoner inte automatiskt kan dömas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning, eftersom det krävs en allvarlig psykisk störning i juridisk bemärkelse för den påföljden. Detta har fått till följd att farliga gärningspersoner döms till tidsbegränsade fängelsestraff och sedan återfaller i brott när straffet är avtjänat.

Det kan konstateras att den nya påföljden säkerhetsförvaring avviker från gällande straffrättsliga principer om att personer ska dömas för faktiskt begångna brott och inte utifrån en återfallsrisk. Jag och mitt parti vill egentligen se en reform som innebär att fler farliga gärningspersoner kan dömas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning, bl.a. personer som begått allvarliga vålds- eller sexualbrott och har en hög återfallsrisk. I avvaktan på en sådan reform är jag dock beredd att stödja regeringens förslag om säkerhetsförvaring. Jag har därför tidigare i betänkandet ställt mig bakom lagförslaget.

I sammanhanget vill jag dock särskilt betona Kriminalvårdens ansvar för att de personer som döms till säkerhetsförvaring får delta i nödvändiga och relevanta behandlingsprogram i syfte att ändra sitt beteende. Jag kommer noga att följa utvecklingen och återkomma med förslag om jag bedömer att det finns ett behov av att utvärdera lagstiftningen och dess effekter.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:95 Säkerhetsförvaring – en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om verkställighet av säkerhetsförvaring.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251).
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål.
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:798) om ändring i passlagen (1978:302).

Följdmotionerna

2025/26:3901 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda och införa säkerhetsvård i fängelse och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3902 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen antar 33 kap. 1 § regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på en lagändring som innebär att prövningarna om villkorad utslussning och förlängning av säkerhetsförvaring ska koncentreras till en eller ett fåtal domstolar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen antar 33 kap. 3 § regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på en tydlig brottskatalog över vilka brott som kan leda till säkerhetsförvaring och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på hur ramtiden kan anpassas så att den blir mer rättssäker, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya lagstiftningen om säkerhetsförvaring bör tidsbegränsas och därefter utvärderas och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att den som döms för sexualbrott mot barn ska kunna dömas till förvaringsstraff och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3234 av Marléne Lund Kopparklint (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förutsättningarna för att starta en utredning i syfte att stärka

regler och lagstiftning för att skydda barn från personer dömda för sexuella övergrepp och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3477 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning i syfte att stärka regler och lagstiftning för att skydda barn från personer som är dömda för sexuella övergrepp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av säkerhetsstraff och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerhetsstraff för återfallsvåldtäktsmän och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om verkställighet av säkerhetsförvaring

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av säkerhetsförvaring enligt 33 kap. brottsbalken och om särskilda riskutredningar.

2 § Kriminalvården ansvarar för verkställigheten av säkerhetsförvaring.

3 § Vid verkställighet av säkerhetsförvaring ska följande bestämmelser i fängelselagen (2010:610) tillämpas:

1. 2 kap. 1, 2 och 4–5 §§ om placering,
2. 3–9 kap. om sysselsättning och ersättning, fritid, personliga tillhörigheter, vistelse i gemensamhet och avskildhet, besök och andra kontakter, särskilda kontroll- och tvångsåtgärder samt hälso- och sjukvård,
3. 10 kap. 2 och 3 §§ om särskild permission och inställelse vid domstol eller annan myndighet,
4. 12 kap. 1, 3 och 4 §§ om varning och handläggning,
5. 12 a kap. om avbrott i verkställigheten,
6. 13 kap. 6 § om regeringens prövning av ärenden om vistelse utanför anstalt, och
7. 15 kap. 1–4 a §§ om straff och förpassning m.m.

I 4 kap. 3 § finns bestämmelser om när sådana åtgärder som anges i 11 kap. fängelselagen får beviljas och vilka bestämmelser som ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder.

Vid tillämpningen av fängelselagen ska det som där sägs om

– dom på fängelse eller fängelsestraff gälla dom på säkerhetsförvaring,
– straffets fullgörande gälla påföljdens fullgörande, och
– permission i 10 kap. 2 § 1 gälla permission enligt 2 kap. 5 § denna lag.

4 § Bestämmelser om när säkerhetsförvaring får verkställas och om hur tiden för verkställigheten ska beräknas finns i strafftidslagen (2018:1251).

2 kap. Verkställighetens innehåll

1 § Varje intagen ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet.

2 § Verkställigheten ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och så att negativa följder av frihetsberövandet motverkas.

Verkställigheten ska, i den utsträckning det är möjligt utan att kravet på samhällsskydd eftersätts, särskilt inriktas på åtgärder som är ägnade att förebygga återfall i brott. Särskild vikt ska läggas vid att minska risken för ny brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid.

För varje intagen ska det upprättas en individuellt utformad verkställighetsplan. Verkställigheten ska planeras och utformas efter samråd med den intagne och i samverkan med berörda myndigheter.

3 § Verkställigheten får inte innebära andra begränsningar i den intagnes frihet än som följer av denna lag eller som är nödvändiga för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas.

En kontroll- eller tvångsåtgärd får endast användas om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig ska den användas.

4 § En intagen får under verkställigheten vistas utanför anstalten i enlighet med vad som följer av denna lag. En intagen får även vistas utanför anstalten om det sker med stöd av bestämmelser i annan lag om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer till en annan stat.

Som vistelse utanför anstalt anses inte att en intagen, genom Kriminalvårdens försorg, transporteras utanför en anstalt med anledning av att ett beslut enligt lagen ska verkställas.

5 § För att underlätta en intagens anpassning i samhället får han eller hon beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (permission) om

1. minst tre fjärdedelar av minimitiden har avtjänats, och
2. det inte finns en påtaglig risk för att han eller hon kommer att begå brott, undandra sig påföljdens fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

Om det finns särskilda skäl får permission beviljas trots att den tid som avses i första stycket 1 inte har förflutit.

6 § Innan tillstånd till villkorad utslussning enligt 33 kap. 6 § brottsbalken har beviljats ska, om det inte är uppenbart obehövligt, en intagen stå under bevakning då han eller hon vistas utanför anstalt.

7 § Ett tillstånd till vistelse utanför anstalt som avses i 4 § ska förenas med de villkor som behövs.

Elektroniska hjälpmedel får användas för att kontrollera att villkor som har meddelats följs.

8 § I anslutning till vistelse utanför anstalt enligt denna lag, 4 kap. 29, 29 a och 31 §§ lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål samt 2 kap. 12 § och 3 kap. 3 § lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder får en intagen tillfälligt placeras i häkte, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl eller med hänsyn till transportförhållandena.

9 § Vid tillämpningen av denna lag ska sådana villkor som uppställts för överförande av straffverkställighet från en annan stat till Sverige följas.

3 kap. Om särskild riskutredning

1 § I 33 kap. 3 och 10 §§ brottsbalken finns bestämmelser om när rätten ska besluta om att hämta in en särskild riskutredning.

2 § Rättsmedicinalverket ansvarar för genomförandet av särskilda riskutredningar.

En särskild riskutredning ska innehålla ett utlåtande om risken för att den tilltalade eller dömde begår nya brott av allvarligt slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid samt de omständigheter som bedömningen grundas på.

Utredningsarbetet ska utföras med största möjliga skyndsamhet och utredningen ska omedelbart ges in till rätten när arbetet har avslutats. Utredningen ska ges in inom fyra veckor om den tilltalade är häktad och annars inom sex veckor från det att beslutet om riskutredning kom in till Rättsmedicinalverket. Rätten får bevilja anstånd, om det finns synnerliga skäl.

3 § En tilltalad som inte är häktad är skyldig att inställa sig till en särskild riskutredning på tid och plats som Rättsmedicinalverket bestämmer. Om det är möjligt ska utredningen genomföras så att den tilltalade inte hindras i sin förvärvsverksamhet eller utsätts för någon annan olägenhet.

Om den tilltalade är på fri fot ska Polismyndigheten på Rättsmedicinalverkets begäran lämna biträde för att inställa den tilltalade till riskutredningen.

4 § Sådana uppgifter om den tilltalade eller dömde som behövs för en särskild riskutredning ska lämnas ut av

1. Försäkringskassan, trots att uppgifterna omfattas av sekretess enligt 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
2. Arbetsförmedlingen, trots att uppgifterna omfattas av sekretess enligt 28 kap. 11 eller 12 § samma lag,
3. Kriminalvården, trots att uppgifterna omfattas av sekretess enligt 35 kap. 15 § samma lag,
4. Migrationsverket, trots att uppgifterna omfattas av sekretess enligt 37 kap. 1 § samma lag,
5. Totalförsvarets plikt- och prövningsverk, trots att uppgifterna omfattas av sekretess enligt 38 kap. 1 § första stycket 1, 2, 3 eller 5 samma lag, och
6. den som bedriver verksamhet där det gäller sekretess enligt 25 kap. 1–5 §§ eller 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen eller tystnadsplikt enligt 29 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, 17 kap. 11 § socialtjänstlagen (2025:400) eller 6 kap. 12 § patientsäkerhetslagen (2010:659), trots sekretess eller tystnadsplikt.

5 § Ett urin-, utandnings-, saliv-, svett-, blod- eller hårprov får tas på en person som genomgår en särskild riskutredning om det behövs för att kunna bedöma personens psykiska eller kroppsliga tillstånd.

En urinprovtagning får inte utföras eller bevittnas av någon av motsatt kön som inte är läkare eller legitimerad sjuksköterska.

4 kap. Om villkorad utslussning

1 § När rätten har beslutat om tillstånd till villkorad utslussning enligt 33 kap. 6 § brottsbalken får Kriminalvården besluta att påföljden ska verkställas utanför anstalt med särskilt stöd och under kontroll.

Verkställighet utanför anstalt får inledas först efter utgången av den minimitid som gäller för den dömde.

2 § Verkställighet utanför anstalt ska vara förenad med övervakning till dess att verkställigheten av säkerhetsförvaringen är avslutad. Kriminalvården får dock besluta att övervakningen ska upphöra vid en tidigare tidpunkt, om det inte finns en beaktansvärd risk för att den dömde kommer att begå brott, undandra sig påföljdens fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

3 § Kriminalvården får besluta att den dömde under den villkorade utslussningen ska bli föremål för sådana utslussningsåtgärder som anges i 11 kap. fängelselagen (2010:610).

Det som sägs om skyldighet för en intagen att lämna vissa prover och om upphävande av tillstånd till en utslussningsåtgärd i 11 kap. 7 och 8 §§ fängelselagen ska tillämpas även i fråga om den som genomgår villkorad utslussning. Detsamma gäller det som sägs om beslut om upphävande av tillstånd till en utslussningsåtgärd och om överklagande av beslut i 13 kap. 3–5 §§ och 14 kap. 4 § samma lag.

4 § Bestämmelserna i 26 kap. 11 och 13–17 §§ brottsbalken ska tillämpas även vid verkställighet utanför anstalt. Därutöver får en särskild föreskrift avse vilken elektronisk kommunikationsutrustning den dömde får använda och på vilket sätt.

Vid tillämpningen av 26 kap. 11 § brottsbalken ska det som där sägs om prövotid gälla den villkorade utslussningen.

5 § Om det finns anledning till det får Kriminalvården ändra beslut enligt 4 § om användning av elektronisk kommunikationsutrustning eller beslut enligt 26 kap. 13 § andra stycket samt 16 och 17 §§ brottsbalken eller besluta om nya åtgärder enligt dessa bestämmelser.

6 § Om den dömde bryter mot föreskrifter eller anvisningar om det som i övrigt ska gälla för verkställigheten utanför anstalt och sådana åtgärder som avses i 5 § inte är tillräckliga, får Kriminalvården besluta att en varning ska meddelas den dömde. Det som föreskrivs om varning i 38 kap. 10 § brottsbalken ska tillämpas även beträffande varning enligt denna paragraf.

Om överträdelsen inte är av mindre betydelse och det inte är tillräckligt att Kriminalvården beslutar om åtgärder enligt 5 § eller om varning, får Kriminalvården upphäva beslutet om verkställighet utanför anstalt.

7 § Om ett beslut om verkställighet utanför anstalt upphävs enligt 6 § andra stycket, ska den dömde omedelbart föras till en anstalt för fortsatt verkställighet av påföljden i anstalten. Detsamma gäller om en utslussningsåtgärd upphävs enligt 3 § andra stycket.

8 § Bestämmelser om upphävande av tillstånd till villkorad utslussning när den dömde allvarligt åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag eller begått ett annat brott finns i 33 kap. 8 § och 34 kap. 9 § första stycket brottsbalken.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

2 § Om inte annat föreskrivs, fattas beslut enligt denna lag av Kriminalvården.

Kriminalvårdens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det frivårdskontor där den dömde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades är belägen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

3 § Ett beslut får inte överklagas enligt 2 § andra stycket innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet gäller om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats ska anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt första stycket får beslutet inte ändras till klagandens nackdel.

Kravet på omprövning enligt första stycket gäller inte upphävande av beslut om verkställighet utanför anstalt enligt 4 kap. 6 § andra stycket.

4 § En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. I begäran om omprövning ska klaganden ange vilket beslut som avses och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent ska den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten inte har lämnat klaganden en korrekt underrättelse om hur man begär omprövning.

5 § Ett beslut enligt utlänningslagen (2005:716) om att avvisa eller utvisa en utlänning som har dömts till säkerhetsförvaring får inte verkställas förrän

1. utlänningen har avtjänat minimitiden, rätten har beslutat om tillstånd till villkorad utslussning enligt 33 kap. 6 § brottsbalken och det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet, eller

2. verkställigheten av säkerhetsförvaringen har förts över till ett annat land.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 1 kap. 3 och 5 §§, 26 kap. 25 §, 30 kap. 1 och 6 §§, 34 kap. 1, 5, 6 och 8 §§ och 38 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 33 kap., och sex nya paragrafer, 34 kap. 9–11 §§ och 38 kap. 3 a, 3 b och 8 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
3 §[1]	
Med påföljd för brott förstås i denna balk straffen böter och fängelse samt villkorlig dom, skyddstillsyn, *och* överlämnande till särskild vård.	Med påföljd för brott förstås i denna balk straffen böter och fängelse samt villkorlig dom, skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård *och säkerhetsförvaring*.
5 §[2]	
Fängelse är att anse som ett svårare straff än böter.	
Om förhållandet mellan fängelse samt villkorlig dom *och* skyddstillsyn föreskrivs i 30 kap. 1 §.	Om förhållandet mellan fängelse samt villkorlig dom, skyddstillsyn *och säkerhetsförvaring* föreskrivs i 30 kap. 1 §.
26 kap.	
25 §[3]	
Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning *eller* sluten ungdomsvård, ska livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.	Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning, sluten ungdomsvård *eller säkerhetsförvaring*, ska livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.
	Förekommer till verkställighet på en gång dom på säkerhetsförvaring och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning eller sluten ungdomsvård, ska säkerhets-

[1] Senaste lydelse 1988:942.
[2] Senaste lydelse 1988:942.
[3] Senaste lydelse 2020:617.

förvaringen träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång en dom på fängelse på viss tid i minst två år och en dom på böter eller förvandlingsstraff för böter som har meddelats innan den förstnämnda påföljden har börjat verkställas, ska fängelsestraffet träda i stället för den andra påföljden.

30 kap.

1 §[4]

Vid val av påföljd är fängelse att anse som *en* svårare *påföljd* än villkorlig dom och skyddstillsyn.	Vid val av påföljd är – fängelse *och säkerhetsförvaring* att anse som svårare *påföljder* än villkorlig dom och skyddstillsyn, *– säkerhetsförvaring att anse som en svårare påföljd än fängelse på viss tid, och* *– fängelse på livstid att anse som en svårare påföljd än säkerhetsförvaring.*

Bestämmelser om användningen av överlämnande till särskild vård finns i 31 och 32 kap.

6 §[5]

Den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning ska i första hand dömas till en annan påföljd än fängelse. Rätten får döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl ska rätten beakta	Den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning ska i första hand dömas till en annan påföljd än fängelse *eller säkerhetsförvaring*. Rätten får döma till fängelse *eller säkerhetsförvaring* endast om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl ska rätten beakta

1. om brottet har ett högt straffvärde,
2. om den tilltalade saknar eller har ett begränsat behov av psykiatrisk vård,
3. om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt, samt
4. omständigheterna i övrigt.

Rätten får inte döma till fängelse, om den tilltalade till följd av den allvarliga psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt. Detta gäller dock inte om den tilltalade har vållat sin bristande	Rätten får inte döma till fängelse *eller säkerhetsförvaring*, om den tilltalade till följd av den allvarliga psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt. Detta gäller dock inte om den tilltalade

[4] Senaste lydelse 2006:891.
[5] Senaste lydelse 2008:320.

förmåga på det sätt som anges i första stycket 3.

har vållat sin bristande förmåga på det sätt som anges i första stycket 3.

Om rätten i fall som avses i första eller andra stycket finner att någon påföljd inte bör dömas ut, ska den tilltalade vara fri från påföljd.

33 kap. Om säkerhetsförvaring

1 § Den som har begått brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid får dömas till säkerhetsförvaring, om

1. brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i fyra år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse,
2. brottsligheten utgör återfall efter tidigare brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid och som är av sådant allvar som anges i 1, och
3. han eller hon har dömts till en frihetsberövande påföljd för den tidigare brottsligheten genom en dom som har fått laga kraft.

Till säkerhetsförvaring får även den dömas som vid ett och samma tillfälle döms för upprepad brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, om den brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i sex år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse.

För att påföljden ska få bestämmas till säkerhetsförvaring enligt första eller andra stycket krävs också

1. att det finns en påtaglig risk för återfall i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, och
2. att det inte är tillräckligt med fängelse på viss tid eller andra åtgärder för att motverka risken för återfall i allvarlig brottslighet.

Påföljden får inte bestämmas till säkerhetsförvaring om det finns skäl att döma till fängelse på livstid eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

2 § För brott som någon har begått innan han eller hon har fyllt arton år får det inte dömas till säkerhetsförvaring.

Rätten får dock döma till säkerhetsförvaring som gemensam påföljd även för brott som någon har begått innan han eller hon har fyllt arton år, om de brott som har begåtts efter det att han eller hon har fyllt arton år i sig uppfyller förutsättningarna i 1 §.

3 § Innan påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, ska rätten besluta om att hämta in en särskild utredning med utlåtande om risken för att den tilltalade begår nya brott av allvarligt slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid (särskild riskutredning). En sådan utredning behöver dock inte hämtas in om det är uppenbart obehövligt.

Beslut om att hämta in en särskild riskutredning får bara meddelas om övertygande bevisning har presenterats om att den tilltalade har begått brott som kan leda till att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring.

4 § När rätten bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring, ska den i domslutet ange den kortaste tiden för frihetsberövande (minimitiden) och den totala tiden för verkställighet av säkerhetsförvaringen (ramtiden).

Minimitiden ska bestämmas till en tid som motsvarar längden av det fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse hade valts som påföljd och får uppgå till högst arton år.

Ramtiden ska bestämmas till en tid som överstiger minimitiden med lägst fyra och högst sex år. Vid bestämmande av ramtidens längd ska rätten beakta hur allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid den tilltalade ska dömas för. Ramtiden får förlängas enligt det som framgår av 9 §.

5 § Den som har dömts till säkerhetsförvaring ska tas in i kriminalvårdsanstalt för verkställighet av påföljden.

6 § Rätten får, efter ansökan av den dömde eller Kriminalvården, besluta om tillstånd till villkorad utslussning. Ett sådant tillstånd innebär att Kriminalvården får besluta att påföljden ska verkställas utanför anstalt med särskilt stöd och under kontroll. Bestämmelser om villkorad utslussning finns i 4 kap. lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring.

7 § Vid bedömningen av om tillstånd till villkorad utslussning ska beslutas ska rätten särskilt beakta

1. risken för att den dömde återfaller i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid,
2. den tid som den dömde har avtjänat,
3. om den dömde på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten, och
4. om den dömde har medverkat till att genomföra åtgärder som syftar till att främja hans eller hennes anpassning i samhället.

8 § Rätten får, efter ansökan av Kriminalvården, upphäva ett beslut om tillstånd till villkorad utslussning om den dömde allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring eller enligt särskilda föreskrifter som meddelats med stöd av 4 kap. 4 § den lagen.

En fråga om upphävande enligt första stycket ska handläggas skyndsamt.

Bestämmelser om upphävande av tillstånd till villkorad utslussning när den som har dömts till säkerhetsförvaring har begått ett annat brott finns i 34 kap. 9 § första stycket.

9 § Rätten får, efter ansökan av åklagaren, förlänga ramtiden med högst tre år vid varje tillfälle om det är absolut nödvändigt för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid.

Ramtiden får också förlängas med högst ett år vid varje tillfälle om det behövs för att villkorad utslussning enligt 6 § ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

Kriminalvården ska anmäla till åklagaren om det finns skäl att ansöka om förlängning.

10 § Rätten ska besluta om att hämta in en särskild riskutredning i ärenden om tillstånd till villkorad utslussning enligt 6 § och i ärenden om förlängning av ramtiden enligt 9 §. En sådan utredning behöver dock inte hämtas in om det är uppenbart obehövligt.

En ansökan om tillstånd till villkorad utslussning eller om förlängning av ramtiden enligt 9 § första stycket får inte bifallas utan att en sådan utredning har hämtats in.

Frågor om tillstånd till villkorad utslussning och om förlängning av ramtiden ska handläggas skyndsamt.

11 § Säkerhetsförvaringen är helt verkställd vid ramtidens utgång om rätten inte har fattat beslut enligt 38 kap. 3 b § tredje stycket.

12 § Bestämmelser om verkställighet av säkerhetsförvaring och om särskilda riskutredningar finns i lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring.

34 kap.

1 §[6]

Om den som har dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning eller sluten ungdomsvård har begått ett annat brott före domen (nyupptäckt brott) eller om den dömde begår ett nytt brott efter domen men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört (nytt brott), ska rätten bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.

I stället för att bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten får rätten, i de fall som avses i 3 och 4 §§, besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den brottsligheten, eller undanröja den utdömda påföljden och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Undergår den dömde fängelse på livstid får rätten endast besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten.

För den som har dömts till säkerhetsförvaring finns särskilda bestämmelser i 9–11 §§.

5 §[7]

Om 1 § första stycket tillämpas i fråga om brott som har begåtts under prövotiden för någon som villkorligt frigetts från fängelse, ska den villkorligt medgivna friheten förklaras förverkad om inte särskilda skäl talar mot det.

Som särskilda skäl för att inte förverka eller för att förverka endast en del av villkorligt medgiven frihet får rätten beakta

1. om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet,

[6] Senaste lydelse 2020:617.
[7] Senaste lydelse 2025:1414.

2. om lång tid har förflutit mellan brotten samt om lång tid har förflutit mellan tidpunkten för den villkorliga frigivningen och den nya brottsligheten, eller

3. om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

Om påföljden bestäms till säkerhetsförvaring får villkorligt medgiven frihet inte förverkas.

Om rätten inte beslutar om förverkande enligt första stycket, får den besluta om åtgärd som avses i 26 kap. 19 § första stycket eller förlänga prövotiden med högst ett år utöver den tid som följer av 26 kap. 10 §. Rätten får dock inte besluta om elektronisk övervakning enligt 26 kap. 17 §.

En åtgärd enligt *tredje* stycket får beslutas endast före prövotidens utgång. Förverkande får beslutas endast om frågan tas upp i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång.

En åtgärd enligt *fjärde* stycket får beslutas endast före prövotidens utgång *och inte i något fall om påföljden bestäms till säkerhetsförvaring*. Förverkande får beslutas endast om frågan tas upp i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång.

6 §[8]

Om rätten med tillämpning av 3 § genom dom som fått laga kraft har beslutat att fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning *eller* sluten ungdomsvård som dömts ut i tidigare mål ska avse ytterligare brott, och om den tidigare påföljden ändras av högre rätt genom dom som får laga kraft, ska frågan om påföljd för den tillkommande brottsligheten efter anmälan av åklagare prövas på nytt. Detsamma ska gälla, när påföljd avseende fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård bestämts med tillämpning av 2 § och den tidigare påföljden ändras.

Om rätten med tillämpning av 3 § *eller 9 § första stycket* genom dom som fått laga kraft har beslutat att fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsövervakning, sluten ungdomsvård *eller säkerhetsförvaring* som dömts ut i tidigare mål ska avse ytterligare brott, och om den tidigare påföljden ändras av högre rätt genom dom som får laga kraft, ska frågan om påföljd för den tillkommande brottsligheten efter anmälan av åklagare prövas på nytt. Detsamma ska gälla, när påföljd avseende fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård bestämts med tillämpning av 2 § och den tidigare påföljden ändras.

Visar det sig, när en dom på fängelse på viss tid *eller* sluten ungdomsvård ska verkställas, att den dömde begått brottet före det att en påföljd som han eller hon dömts till för något annat brott har dömts ut, och

Visar det sig, när en dom på fängelse på viss tid, sluten ungdomsvård *eller säkerhetsförvaring* ska verkställas, att den dömde begått brottet före det att en påföljd som han eller hon dömts till för något annat

[8] Senaste lydelse 2020:617.

framgår det inte av domarna att den andra påföljden har beaktats, ska, sedan domarna fått laga kraft, rätten efter anmälan av åklagare med tillämpning av 2 § bestämma vad den dömde ska undergå till följd av den dom som sist ska verkställas. En sådan prövning hindrar inte att domen får verkställas, om inte rätten beslutar något annat.	brott har dömts ut, och framgår det inte av domarna att den andra påföljden har beaktats, ska, sedan domarna fått laga kraft, rätten efter anmälan av åklagare med tillämpning av 2 § bestämma vad den dömde ska undergå till följd av den dom som sist ska verkställas. En sådan prövning hindrar inte att domen får verkställas, om inte rätten beslutar något annat.

8 §[9]

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av en dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den andra statens lagstiftning inte ske för alla brotten, ska rätten, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.	Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av en dom, varigenom någon dömts till fängelse *eller säkerhetsförvaring* som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den andra statens lagstiftning inte ske för alla brotten, ska rätten, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Det som föreskrivs i första stycket ska även gälla då fråga uppkommer om att en svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott ska verkställas utomlands enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål, men det finns hinder mot verkställighet enligt den andra statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten.

9 §[10]

Om den som har dömts till säkerhetsförvaring ska dömas för ny eller nyupptäckt brottslighet, ska rätten besluta att säkerhetsförvaringen ska avse också den tillkommande brottsligheten. Rätten får samtidigt förlänga minimitiden och ramtiden samt upphäva ett tillstånd till villkorad utslussning. Minimitiden och ramtiden får dock

[9] Senaste lydelse 2025:522.
[10] Tidigare 9 § upphävd genom 1981:211.

förlängas endast om det är fråga om

1. ny brottslighet och en förlängning är påkallad med hänsyn till den nya brottslighetens allvar, eller

2. nyupptäckt brottslighet och denna påtagligt skulle ha påverkat minimitidens längd, om säkerhetsförvaring hade dömts ut för den samlade brottsligheten.

Om den tillkommande brottsligheten utgör brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, får ramtiden förlängas med längre tid än den tid minimitiden förlängs med. Ramtiden får dock aldrig överstiga minimitiden med mer än sex år. Om förlängning beslutas enligt första stycket 1, får minimitiden överstiga arton år och ramtiden tjugofyra år.

I stället för att besluta att säkerhetsförvaringen ska avse också den tillkommande brottsligheten får rätten, i de fall som avses i 10 och 11 §§, undanröja den utdömda säkerhetsförvaringen och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten eller bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.

10 §[11]

Rätten får undanröja en tidigare utdömd säkerhetsförvaring och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Ett sådant beslut får meddelas endast om det finns särskilda skäl för det samt den tidigare domen har fått laga kraft och dom meddelas innan den tidigare påföljden helt har verkställts.

[11] Tidigare 10 § upphävd genom 2016:491.

11 [12] §

Rätten får bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten. Ett sådant beslut får meddelas endast om domen på säkerhetsförvaring är helt verkställd och

1. det är fråga om ny brottslighet och det är påkallat med hänsyn till den nya brottslighetens allvar, eller

2. det är fråga om nyupptäckt brottslighet och denna påtagligt skulle ha påverkat minimitidens längd, om säkerhetsförvaring hade dömts ut för den samlade brottsligheten.

38 kap.

3 a §

En ansökan om tillstånd till villkorad utslussning eller om upphävande av ett sådant tillstånd enligt 33 kap. 6 eller 8 § eller en ansökan om förlängning av ramtiden enligt 33 kap. 9 § ska vara skriftlig och tas upp av den tingsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det frivårdskontor där den dömde är inskriven är belägen.

Åklagaren ska vara den dömdes motpart.

Ett offentligt biträde ska förordnas för den dömde, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av biträde.

3 b §

En ansökan om tillstånd till villkorad utslussning enligt 33 kap. 6 § får göras tidigast ett år före minimitidens utgång. Om en ansökan från den dömde avslås, får han eller hon ansöka på nytt tidigast ett år efter det att beslutet har fått laga kraft.

En ansökan om förlängning av ramtiden enligt 33 kap. 9 § ska ha kommit in till tingsrätten senast

[12] Tidigare 11 § upphävd genom 2016:491.

sex månader innan ramtiden löper ut.

Om ansökan enligt andra stycket har gjorts i rätt tid får rätten, om det behövs för att avhålla den dömde från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, besluta att verkställigheten av säkerhetsförvaringen ska fortsätta till dess att saken är slutligt avgjord.

6 §[13]

Nämndemän ska delta när en tingsrätt avgör en fråga som avses i 2 eller 2 a § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. 6 § andra stycket eller 8 §. Detsamma ska gälla i fråga om undanröjande av påföljd enligt 34 kap. 4 §, förverkande av villkorligt medgiven frihet eller annan åtgärd enligt 34 kap. 5 §.

Nämndemän ska delta när en tingsrätt avgör en fråga som avses i 2 eller 2 a § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 §, *33 kap. 6, 8 eller 9 §* eller 34 kap. 6 § andra stycket eller 8 §. Detsamma ska gälla i fråga om undanröjande av påföljd enligt 34 kap. 4 §, förverkande av villkorligt medgiven frihet eller annan åtgärd enligt 34 kap. 5 §.

Vid avgörande av en fråga som avses i 27 kap. 2 a § tredje stycket eller 5 § tredje stycket eller 28 kap. 11 § första och tredje styckena, är en tingsrätt domför med en lagfaren domare.

8 a §

I ärenden om åtgärd enligt 33 kap. 6, 8 eller 9 § ska tingsrätten ge parterna tillfälle att yttra sig över det som tillförts ärendet genom någon annan. Om den dömde begär att bli hörd muntligen, ska han eller hon ges tillfälle till det om det inte är uppenbart obehövligt.

Om det inte är uppenbart obehövligt ska rätten hämta in ett yttrande från Kriminalvården.

Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

[13] Senaste lydelse 2022:930.

I övrigt gäller det som föreskrivs om brottmål i rättegångsbalken.

---

1. Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

2. Bestämmelserna i 33 kap. 1 § tillämpas inte på brott som begåtts före ikraftträdandet. De bestämmelserna får dock tillämpas även på sådana brott om de brott som begåtts efter ikraftträdandet i sig uppfyller förutsättningarna i bestämmelserna.

3 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs att 7, 12, 18, 19, 21, 24 och 26 §§ passlagen (1978:302) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §[1]	
Passansökan ska avslås, om	
1. bestämmelserna i 6 § inte har iakttagits och sökanden inte har följt uppmaningen att avhjälpa bristen,	
2. ansökan avser pass för barn under arton år och barnets vårdnadshavare inte har lämnat medgivande och det inte finns synnerliga skäl att ändå utfärda pass,	
3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk,	
4. sökanden är föremål för ett beslut om övervakningsåtgärder enligt 2 kap. 1 § lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen och åklagare inte har lämnat medgivande,	
5. sökanden är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 3 § 3–5 lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen och åklagare inte har lämnat medgivande,	
6. sökanden är efterlyst och ska omhändertas omedelbart vid anträffandet,	
7. sökanden genom en dom som har fått laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,	
8. sökanden avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och sökanden inte har villkorligt frigivits,	
	9. sökanden avtjänar säkerhetsförvaring,
9. sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,	*10.* sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,
10. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller	*11.* sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller
11. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda	*12.* sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda

[1] Senaste lydelse 2015:486.

pass för sökanden har meddelats enligt samma bestämmelser.	pass för sökanden har meddelats enligt samma bestämmelser.

12 §[2]

Passmyndigheten ska återkalla ett gällande pass, om

1. passinnehavaren har förlorat eller efter ansökan har befriats från sitt svenska medborgarskap,

2. passet avser barn under arton år och barnets vårdnadshavare eller, om barnet vistas här i landet och står under vårdnad av båda föräldrarna, en av dem begär att passet ska återkallas och det inte finns synnerliga skäl mot återkallelse,

3. en passinnehavare, som är efterlyst och ska omhändertas omedelbart vid anträffandet, uppehåller sig utomlands och det av särskilda skäl är motiverat att passet återkallas,

4. passinnehavaren genom en dom som har fått laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,

5. passinnehavaren avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och innehavaren inte har villkorligt frigetts,

	6. passinnehavaren avtjänar säkerhetsförvaring,
6. passinnehavaren genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,	*7.* passinnehavaren genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,
7. passinnehavaren genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,	*8.* passinnehavaren genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
8. det fanns hinder mot att bevilja passansökan enligt 7 § vid tiden för passets utfärdande och hindret fortfarande består,	*9.* det fanns hinder mot att bevilja passansökan enligt 7 § vid tiden för passets utfärdande och hindret fortfarande består,
9. någon annan än den *för vilken* passet är *utställt* förfogar över passet, eller	*10.* någon annan än den *som* passet är *utfärdat till* förfogar över passet, eller
10. passinnehavaren är underkastad ett utreseförbud enligt 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller ett tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag.	*11.* passinnehavaren är underkastad ett utreseförbud enligt 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller ett tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag.
Ett särskilt pass ska dessutom återkallas, när de skäl som har *föranlett passets utfärdande* inte längre finns.	Ett särskilt pass ska dessutom återkallas, när de skäl som har *lett till att passet utfärdades* inte längre finns.

[2] Senaste lydelse 2020:351.

Vad som sägs i första stycket 2 ska inte gälla i det fall pass har utfärdats utan vårdnadshavares medgivande enligt 11 § andra stycket.

Vad som sägs i första stycket 10 ska inte gälla i det fall pass har utfärdats enligt 7 a § andra stycket eller 11 §.

Det som sägs i första stycket 2 ska inte gälla i det fall pass har utfärdats utan vårdnadshavares medgivande enligt 11 § andra stycket.

Det som sägs i första stycket *11* ska inte gälla i det fall pass har utfärdats enligt 7 a § andra stycket eller 11 §.

18 §[3]

Passmyndigheten får besluta att pass ska omhändertas, om

1. fråga om återkallelse av passet enligt 12 § första stycket 2, 4 eller *10* har uppkommit och det finns risk att passinnehavaren reser ut ur landet innan beslut om återkallelse hinner meddelas,

1. fråga om återkallelse av passet enligt 12 § första stycket 2, 4 eller *11* har uppkommit och det finns risk att passinnehavaren reser ut ur landet innan beslut om återkallelse hinner meddelas,

2. framställning enligt 24 eller 25 § har beslutats och det finns risk att passinnehavaren reser ut ur landet innan fråga om återkallelse av passet eller begränsning av dess giltighet har slutbehandlats.

Bestämmelserna i 17 § tillämpas också när beslut om omhändertagande har meddelats enligt första stycket.

Om pass som har omhändertagits enligt första stycket 1 inte har återkallats inom en vecka efter passets omhändertagande, ska innehavaren ges tillfälle att få tillbaka passet. Pass som har omhändertagits enligt första stycket 2 ska förvaras av passmyndigheten tills frågan om återkallelse eller begränsning har avgjorts slutligt.

19 §[4]

Passtillstånd *fordras* för den som

1. avtjänar fängelsestraff och inte är villkorligt frigiven, eller genomgår sluten ungdomsvård, utom när straffet eller vården är en månad eller kortare tid, *eller*

2. står under övervakning efter dom på skyddstillsyn eller efter villkorlig frigivning från fängelse.

Passtillstånd *krävs* för den som

1. avtjänar fängelsestraff och inte är villkorligt frigiven, eller genomgår sluten ungdomsvård, utom när straffet eller vården är en månad eller kortare tid,

2. avtjänar säkerhetsförvaring, eller

3. står under övervakning efter dom på skyddstillsyn eller efter villkorlig frigivning från fängelse.

21 §[5]

En fråga om passtillstånd för den som avtjänar fängelsestraff enligt 19 § 1 eller står under övervakning enligt *19 § 2* prövas av Kriminal-

En fråga om passtillstånd för den som avtjänar fängelsestraff enligt 19 § 1*, avtjänar säkerhetsförvaring enligt 19 § 2* eller står under över-

[3] Senaste lydelse 2020:351.
[4] Senaste lydelse 2005:655.
[5] Senaste lydelse 2005:974.

vården. Myndigheten får hänskjuta ärendet till övervakningsnämnd för avgörande. Ärendet *skall* alltid hänskjutas, om Kriminalvården finner att tillstånd inte bör meddelas. Ärenden som gäller den som avtjänar fängelsestraff *skall* hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den kriminalvårdsanstalt där den intagne är inskriven är belägen. Ärenden som gäller den som står under övervakning *skall* hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget. En fråga om passtillstånd för den som genomgår sluten ungdomsvård enligt 19 § 1 prövas av Statens institutionsstyrelse.

Passtillstånd *skall* vägras, om det skäligen kan antas att den dömde skulle ägna sig åt brottslig verksamhet i samband med en utlandsresa, att han eller hon genom att resa utomlands skulle söka undandra sig fortsatt verkställighet av den ådömda påföljden eller att resan annars skulle motverka hans eller hennes anpassning i samhället.

vakning enligt *19 § 3* prövas av Kriminalvården. Myndigheten får hänskjuta ärendet till övervakningsnämnd för avgörande. Ärendet *ska* alltid hänskjutas, om Kriminalvården finner att tillstånd inte bör meddelas. Ärenden som gäller den som avtjänar fängelsestraff *ska* hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den kriminalvårdsanstalt där den intagne är inskriven är belägen. Ärenden som gäller den som står under övervakning *ska* hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget. En fråga om passtillstånd för den som genomgår sluten ungdomsvård enligt 19 § 1 prövas av Statens institutionsstyrelse.

Passtillstånd *ska* vägras, om det skäligen kan antas att den dömde skulle ägna sig åt brottslig verksamhet i samband med en utlandsresa, att han eller hon genom att resa utomlands skulle söka undandra sig fortsatt verkställighet av den ådömda påföljden eller att resan annars skulle motverka hans eller hennes anpassning i samhället.

24 §[6]

Om en passinnehavare avtjänar fängelsestraff som anges i 19 § 1, eller står under övervakning enligt *19 § 2* och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra stycket, kan övervakningsnämnden besluta att framställning *skall* göras hos passmyndigheten om att passet *skall* återkallas. Om en passinnehavare genomgår sluten ungdomsvård enligt 19 § 1 och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra stycket, kan Statens institu-

Om en passinnehavare avtjänar fängelsestraff som anges i 19 § 1, *avtjänar säkerhetsförvaring enligt 19 § 2,* eller står under övervakning enligt *19 § 3* och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra stycket, kan övervakningsnämnden besluta att framställning *ska* göras hos passmyndigheten om att passet *ska* återkallas. Om en passinnehavare genomgår sluten ungdomsvård enligt 19 § 1 och skulle passtillstånd ha vägrats enligt 21 § andra

[6] Senaste lydelse 2005:655.

tionsstyrelse göra en motsvarande framställning.

Om en passinnehavare bereds vård som anges i 20 § och om det med hänsyn till ändamålet med vården är olämpligt att han eller hon har pass, kan Socialstyrelsen besluta att en framställning *skall* göras hos passmyndigheten om att passet *skall* återkallas.

stycket, kan Statens institutionsstyrelse göra en motsvarande framställning.

Om en passinnehavare bereds vård som anges i 20 § och om det med hänsyn till ändamålet med vården är olämpligt att han eller hon har pass, kan Socialstyrelsen besluta att en framställning *ska* göras hos passmyndigheten om att passet *ska* återkallas.

26 §[7]

Om en passmyndighet får kännedom om att ett pass har utfärdats i strid mot bestämmelserna om passtillstånd, *skall* den omedelbart anmäla detta till myndighet som anges i 24 §, om passinnehavaren fortfarande avtjänar fängelsestraff eller genomgår sluten ungdomsvård, står under övervakning eller bereds sjukvård som avses i nämnda paragraf.

Om en passmyndighet får kännedom om att ett pass har utfärdats i strid mot bestämmelserna om passtillstånd, *ska* den omedelbart anmäla detta till myndighet som anges i 24 §, om passinnehavaren fortfarande avtjänar fängelsestraff eller *säkerhetsförvaring eller* genomgår sluten ungdomsvård, står under övervakning eller bereds sjukvård som avses i *den paragrafen*.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

[7] Senaste lydelse 2005:655.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 17 och 18 §§ lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §[1]	
Utöver vad som följer av 16 § ska uppgifter om	
1. fängelse- eller förvandlingsstraff för böter gallras tio år efter frigivningen,	
2. fängelsestraff som ska anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövande eller från vilket någon genom beslut om nåd helt har befriats gallras tio år efter domen eller beslutet,	
3. förvandlingsstraff för böter som har fallit bort enligt 18 § bötesverkställighetslagen (1979:189) gallras fem år efter det att straffet föll bort,	
	4. säkerhetsförvaring gallras tio år efter det att påföljden är helt verkställd,
4. skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras	*5.* skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras
a) tio år efter domen eller beslutet, eller	
b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,	
5. sluten ungdomsvård gallras tio år efter det att påföljden helt verkställts,	*6.* sluten ungdomsvård gallras tio år efter det att påföljden helt verkställts,
6. ungdomsvård, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning gallras	*7.* ungdomsvård, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning gallras
a) tio år efter domen eller beslutet, eller	
b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,	
7. överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras	*8.* överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras
a) tio år efter domen eller beslutet, eller	
b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,	
8. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,	*9.* överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,
9. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,	*10.* böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,

[1] Senaste lydelse 2025:159.

10. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras	*11.* att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras

a) tio år efter domen eller beslutet, eller

b) fem år efter domen eller beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten,

11. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras	*12.* åklagares beslut att inte åtala för brott gallras

a) tio år efter beslutet, eller

b) tre år efter beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet,

12. beslut om kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud och förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder gallras tio år efter beslutet,	*13.* beslut om kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud och förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder gallras tio år efter beslutet,
13. beslut om tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang och lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek gallras fem år efter beslutet, och	*14.* beslut om tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang och lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek gallras fem år efter beslutet, och
14. beslut om vistelseförbud enligt lagen (2024:7) om preventiva vistelseförbud gallras	*15.* beslut om vistelseförbud enligt lagen (2024:7) om preventiva vistelseförbud gallras

a) tio år efter beslutet, eller

b) fem år efter beslutet, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för beslutet.

18 §[2]

Om det före utgången av den tid som anges i 17 eller 17 a § har gjorts en ny anteckning enligt 3, 4 eller 4 a § som avser samma person, ska ingen av uppgifterna gallras så länge någon av dem ska finnas kvar i registret. Detta ska dock inte gälla om den nya anteckningen avser penningböter.

En uppgift ska dock alltid gallras senast tjugo år efter den dom eller det beslut som ledde till att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 17 § 1 eller *8* gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.	En uppgift ska dock alltid gallras senast tjugo år efter den dom eller det beslut som ledde till att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 17 § 1, *4* eller *9* gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.

[2] Senaste lydelse 2022:735.

Ska en uppgift som avses i 3, 4 eller 4 a § gallras enligt denna paragraf, ska även sådana uppgifter som har antecknats i anslutning till uppgiften gallras, om inte regeringen föreskriver annat.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §	
Den som har avtjänat fängelsestraff, sluten ungdomsvård eller förvandlingsstraff för böter har rätt till ersättning, om det efter överklagande eller anlitande av särskilt rättsmedel meddelas frikännande dom eller döms ut en mindre ingripande påföljd eller om den dom som har legat till grund för verkställigheten undanröjs utan beslut om ny handläggning. Detsamma gäller den som efter beslut av domstol enligt 31 kap. 3 § brottsbalken har varit intagen för rättspsykiatrisk vård.	Den som har avtjänat fängelsestraff, *säkerhetsförvaring,* sluten ungdomsvård eller förvandlingsstraff för böter har rätt till ersättning, om det efter överklagande eller anlitande av särskilt rättsmedel meddelas frikännande dom eller döms ut en mindre ingripande påföljd eller om den dom som har legat till grund för verkställigheten undanröjs utan beslut om ny handläggning. Detsamma gäller den som efter beslut av domstol enligt 31 kap. 3 § brottsbalken har varit intagen för rättspsykiatrisk vård.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 29 a och 31 a §§ lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
29 a §[1]	
Efter ansökan av en annan stat får en frihetsberövad person, som avtjänar ett fängelsestraff i Sverige enligt lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål, överföras till den stat där *fängelsestraffet* har dömts ut för att där inställa sig för en ny prövning av domen. Ett sådant överförande får ske endast om den frihetsberövade samtycker till det. Samtycket ska framgå av ansökan.	Efter ansökan av en annan stat får en frihetsberövad person, som avtjänar ett fängelsestraff *eller säkerhetsförvaring* i Sverige enligt lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål, överföras till den stat där *påföljden* har dömts ut för att där inställa sig för en ny prövning av domen. Ett sådant överförande får ske endast om den frihetsberövade samtycker till det. Samtycket ska framgå av ansökan.
31 a §[2]	
En svensk domstol får begära att en frihetsberövad person som, enligt lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål, *avtjänar ett i Sverige utdömt fängelsestraff i en annan stat*, förs över till Sverige för att inställa sig till en ny prövning av den dom som verkställigheten gäller. Av ansökan ska det framgå att den frihetsberövade samtycker till att överföras.	En svensk domstol får begära att en frihetsberövad person som, enligt lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål, *i en annan stat avtjänar ett fängelsestraff eller säkerhetsförvaring som har dömts ut i Sverige*, förs över till Sverige för att inställa sig till en ny prövning av den dom som verkställigheten gäller. Av ansökan ska det framgå att den frihetsberövade samtycker till att överföras.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

[1] Senaste lydelse 2025:525.
[2] Senaste lydelse 2025:525.

7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 13 och 17 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
35 kap.	
13 §	
Sekretess gäller hos domstol i brottmål samt i annat mål eller ärende som bestämmelserna om förundersökning i brottmål är tillämpliga på, för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som framkommer vid särskild personutredning, rättspsykiatrisk undersökning eller annan sådan utredning, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess gäller i en annan myndighets verksamhet för att bistå domstol med sådan utredning.	Sekretess gäller hos domstol i brottmål samt i annat mål eller ärende som bestämmelserna om förundersökning i brottmål är tillämpliga på, för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som framkommer vid särskild personutredning, *särskild riskutredning,* rättspsykiatrisk undersökning eller annan sådan utredning, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess gäller i en annan myndighets verksamhet för att bistå domstol med sådan utredning.
För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.	
17 §	
Sekretess gäller i ärende om nåd och i ärende enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess gäller även hos en myndighet som lämnar biträde i sådana ärenden.	Sekretess gäller i ärende om nåd, *i ärende om tillstånd till villkorad utslussning enligt 33 kap. 6 § brottsbalken eller förlängning av ramtiden enligt 33 kap. 9 § samma balk* och i ärende enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess gäller även hos en myndighet som lämnar biträde i sådana ärenden.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och 3 kap. 12 och 21 §§ lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
4 §	
Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett slutligt beslut	
1. som har meddelats av en svensk domstol,	
2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård *eller* sluten ungdomsvård, och	2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård, sluten ungdomsvård *eller säkerhetsförvaring*, och
3. som har fått laga kraft.	
3 kap.	
12 §	
Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården	
1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller	
2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas.	
Beslut enligt första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag.	
En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård *eller* sluten ungdomsvård.	En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård, sluten ungdomsvård *eller säkerhetsförvaring*.
En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.	
21 §[1]	
Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, sluten ungdomsvård *eller* överlämnande till	Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, sluten ungdomsvård, överlämnande till rätts-

[1] Senaste lydelse 2018:1261.

rättspsykiatrisk vård, om inte annat följer av denna lag.	psykiatrisk vård *eller säkerhetsförvaring*, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
Om någon har dömts till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård och den dömde med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad i Sverige eller utomlands under en sammanhängande tid av minst 24 timmar, ska tiden för frihetsberövandet tillgodoräknas den dömde som verkställighet av påföljden.	Om någon har dömts till fängelse på viss tid*, till säkerhetsförvaring* eller till sluten ungdomsvård och den dömde med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser har varit frihetsberövad i Sverige eller utomlands under en sammanhängande tid av minst 24 timmar, ska tiden för frihetsberövandet tillgodoräknas den dömde som verkställighet av påföljden.

Tillgodoräknande ska dock inte ske om

1. tiden för frihetsberövandet redan tillgodoräknats den dömde, eller
2. den dömde samtidigt avtjänat sådan frihetsberövande påföljd i annat mål.

Villkor som uppställts vid överförande av verkställighet från en annan stat till Sverige ska gälla vid tillämpning av denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

10 Förslag till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251)

Härigenom föreskrivs att 1, 18 och 21 §§ strafftidslagen (2018:1251) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Denna lag innehåller bestämmelser om när fängelsestraff får verkställas och hur strafftid ska beräknas.	
	Det som föreskrivs om fängelsestraff och strafftid i denna lag ska gälla även för säkerhetsförvaring och för tid för verkställighet av säkerhetsförvaring, om inte något annat är föreskrivet.
18 §	
När ett fängelsestraff på viss tid verkställs ska strafftiden beräknas i dagar. Ett fängelsestraff i månader eller år ska omräknas till dagar. Med en månad ska avses trettio dagar och med ett år trehundrasextiofem dagar.	När ett fängelsestraff på viss tid verkställs ska strafftiden beräknas i dagar. Ett fängelsestraff i månader eller år ska omräknas till dagar. Med en månad ska avses trettio dagar och med ett år trehundrasextiofem dagar. *Vid säkerhetsförvaring gäller motsvarande i fråga om beräkning av minimitiden och ramtiden.*
21 §[1]	
En dömd ska meddelas ett strafftidsbeslut som fastställer 1. dagen för strafftidens början, 2. fängelsestraffets längd i dagar, 3. antalet dagar som ska tillgodoräknas av tidigare frihetsberövande, 4. dagen för strafftidens slut, 5. tidigaste dag för villkorlig frigivning, 6. återstående strafftid i dagar, och 7. dagen för prövotidens utgång.	
Om ett *beslut enligt första stycket* avser ett fängelsestraff på livstid, ska beslutet fastställa	Om ett *strafftidsbeslut* avser ett fängelsestraff på livstid, ska beslutet fastställa
1. dagen för strafftidens början, och 2. antalet dagar som ska tillgodoräknas av tidigare frihetsberövande om straffet tidsbestäms.	
	Om ett strafftidsbeslut avser säkerhetsförvaring, ska beslutet fastställa

[1] Senaste lydelse 2025:1420.

	1. dagen för verkställighetens början, *2. minimitidens längd i dagar,* *3. antalet dagar som ska tillgodoräknas av tidigare frihetsberövande, och* *4. dagen för ramtidens slut.*
Beslutet ska meddelas *utan dröjsmål*.	Beslutet ska meddelas *omedelbart*.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 7 och 8 §§ lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
7 §[1]	
Personuppgifter som kan antas ha samband med brottslig verksamhet och som har gjorts gemensamt tillgängliga enligt 3 kap. 2 § första stycket 1 får, om de behandlas i ett ärende, inte behandlas längre än ett år efter det att ärendet avslutades.	
Om personuppgifterna inte behandlas i ett ärende får de inte behandlas längre än tre år efter utgången av det kalenderår då registreringen avseende personen gjordes. Personuppgifter som kan antas ha samband med brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer får inte behandlas längre än fem år efter utgången av det kalenderår då registreringen gjordes. Om en ny registrering beträffande personens anknytning till brottslig verksamhet görs före utgången av de tidsfristerna, får de personuppgifter som redan finns om personen fortsätta att behandlas så länge någon av uppgifterna får behandlas.	
Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.	Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff *eller säkerhetsförvaring* eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.
8 §	
Personuppgifter som behandlas i samband med sådan övervakning som avses i 3 kap. 2 § första stycket 2 får inte behandlas längre än tio år efter utgången av det kalenderår då den senaste registreringen avseende personen gjordes.	
Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.	Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff *eller säkerhetsförvaring* eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.

[1] Senaste lydelse SFS 2025:961.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

12 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 och 9 §§ lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
8 §	
Personuppgifter som kan antas ha samband med sådan brottslig verksamhet som anges i 3 kap. 2 § första stycket 1 får, om de behandlas i ett ärende, inte behandlas längre än ett år efter det att ärendet avslutades.	
Om personuppgifterna inte behandlas i ett ärende får de inte behandlas längre än tre år efter utgången av det kalenderår då registreringen avseende personen gjordes. Personuppgifter som kan antas ha samband med brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer får inte behandlas längre än fem år efter utgången av det kalenderår då registreringen gjordes. Om en ny registrering beträffande personens anknytning till brottslig verksamhet görs före utgången av de tidsfristerna, får de uppgifter som redan finns om personen fortsätta att behandlas så länge någon av uppgifterna får behandlas.	
Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.	Den tid då en misstänkt person avtjänar ett fängelsestraff *eller säkerhetsförvaring* eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av de tidsfrister som anges i andra stycket.
9 §	
Personuppgifter som behandlas i samband med sådan övervakning som avses i 3 kap. 2 § första stycket 2 får inte behandlas längre än tio år efter utgången av det kalenderår då den senaste registreringen avseende personen gjordes.	
Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.	Den tid då en övervakad person avtjänar ett fängelsestraff *eller säkerhetsförvaring* eller genomgår sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska inte räknas med vid beräkningen av den tidsfrist som anges i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och 3 kap. 11 och 20 §§ lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
4 §	
I denna lag avses med	
1. *svensk dom på frihetsberövande påföljd*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, som avser fängelse *eller* överlämnande till rättspsykiatrisk vård,	1. *svensk dom på frihetsberövande påföljd*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård *eller säkerhetsförvaring*,

2. *svenskt bötesstraff*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, som avser böter enligt 25 kap. brottsbalken,

3. *svenskt beslut om förverkande*: ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, om förverkande

a) som avser

– vinster från ett brott, eller

– egendom som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen,

b) som avser egendom

– som har använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott,

– som har framställts genom brott,

– vars användande utgör brott,

– som någon har tagit befattning med på ett sätt som utgör brott, eller

– som på annat liknande sätt har varit föremål för brott, eller

c) som meddelats med stöd av 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken,

4. *utländsk dom på frihetsberövande påföljd*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser fängelse eller någon annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den staten,

5. *utländskt bötesstraff*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser en skyldighet för en fysisk person att betala ett penningbelopp på grund av en gärning som är straffbar i den staten,

6. *utländskt beslut om förverkande*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser ett slutligt berövande av egendom när domstolen

a) förklarat att egendomen har utgjort
– vinster från ett brott, eller
– ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen,
b) förklarat att förverkandet avser egendom
– som har använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott,
– som har framställts genom brott,
– vars användande utgör brott,
– som någon har tagit befattning med på ett sätt som utgör brott, eller
– som på annat liknande sätt har varit föremål för brott, eller
c) förklarat att egendomen härrör från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar bestämmelserna i 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken,

7. *utländsk utevarodom*: ett avgörande enligt 4, 5 eller 6 som inte behöver ha fått laga kraft, när avgörandet har meddelats efter talan av annan än den dömde eller den som beslutet om förverkande gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Avgöranden som har meddelats av en domstol i en annan stat enligt första stycket 5 och 6 a och b ska likställas med avgöranden som i den staten meddelats av en myndighet efter ett straffrättsligt förfarande, i den utsträckning det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Detsamma gäller sådana avgöranden som har meddelats efter ett förfarande som i den internationella överenskommelsen likställs med ett straffrättsligt förfarande.

3 kap.

11 §

Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller
2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

En frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse *eller* överlämnande till rättspsykiatrisk vård.	En frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård *eller säkerhetsförvaring*.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

20 §

Verkställighet i Sverige ska ske i enlighet med vad som gäller enligt svenska regler vid verkställighet av fängelse *eller* överlämnande till rättspsykiatrisk vård.	Verkställighet i Sverige ska ske i enlighet med vad som gäller enligt svenska regler vid verkställighet av fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård *eller säkerhetsförvaring*.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2026.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:798) om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs i fråga om passlagen (1978:302)

dels att 7 § lagen i stället för lydelsen enligt lagen (2025:798) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2025:798) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:798	*Föreslagen lydelse*
7 §	
Passansökan ska avslås, om	
1. bestämmelserna i 6 § inte har följts och sökanden inte har följt uppmaningen att avhjälpa bristen,	
2. ansökan avser pass för barn under arton år och barnets vårdnadshavare inte har lämnat medgivande och det inte finns synnerliga skäl att ändå utfärda pass,	
3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk,	
4. sökanden är föremål för ett beslut om övervakningsåtgärder enligt 2 kap. 1 § lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, och åklagaren inte har lämnat medgivande,	
5. sökanden är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 3 § 3–5 lagen om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, och åklagaren inte har lämnat medgivande,	
6. sökanden är efterlyst och ska omhändertas omedelbart vid anträffandet,	
7. sökanden genom en dom som har fått laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,	
8. sökanden avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och sökanden inte har villkorligt frigetts,	
	9. sökanden avtjänar säkerhetsförvaring,
9. sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,	*10.* sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,
10. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller	*11.* sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller
11. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 b § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån	*12.* sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 b § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån

sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma bestämmelser.

2. Vid tillämpningen av 7 § *11* ska ett beslut om att sökanden ska lämna ifrån sig sitt pass, eller om ett förbud att utfärda pass för sökanden, som har meddelats enligt 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) i dess lydelse före den 1 juli 2026, anses som ett beslut enligt 6 kap. 6 b § konkurslagen.

sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma bestämmelser.

2. Vid tillämpningen av 7 § *12* ska ett beslut om att sökanden ska lämna ifrån sig sitt pass, eller om ett förbud att utfärda pass för sökanden, som har meddelats enligt 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) i dess lydelse före den 1 juli 2026, anses som ett beslut enligt 6 kap. 6 b § konkurslagen.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Reservation 1 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
33 kap.	
3 §	
Innan påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, ska rätten besluta om att hämta in en särskild utredning med utlåtande om risken för att den tilltalade begår nya brott av allvarligt slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid (särskild riskutredning). *En sådan utredning behöver dock inte hämtas in om det är uppenbart obehövligt.*	Innan påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, ska rätten besluta om att hämta in en särskild utredning med utlåtande om risken för att den tilltalade begår nya brott av allvarligt slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid (särskild riskutredning).

Beslut om att hämta in en särskild riskutredning får bara meddelas om övertygande bevisning har presenterats om att den tilltalade har begått brott som kan leda till att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring.

Reservation 2 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
33 kap.	
1 §	
Den som har begått brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid får dömas till säkerhetsförvaring, om	
1. brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i fyra år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse,	
2. brottsligheten utgör återfall efter tidigare brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid och som är av sådant allvar som anges i 1, och	
3. han eller hon har dömts till en frihetsberövande påföljd för den tidigare brottsligheten genom en dom som har fått laga kraft.	
Till säkerhetsförvaring får även den dömas som vid ett och samma tillfälle döms för upprepad brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, om den brottsligheten är av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i sex år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse.	
För att påföljden ska få bestämmas till säkerhetsförvaring enligt första *eller andra* stycket krävs också	För att påföljden ska få bestämmas till säkerhetsförvaring enligt första stycket krävs också
1. att det finns en påtaglig risk för återfall i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, och	
2. att det inte är tillräckligt med fängelse på viss tid eller andra åtgärder för att motverka risken för återfall i allvarlig brottslighet.	
Påföljden får inte bestämmas till säkerhetsförvaring om det finns skäl att döma till fängelse på livstid eller rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.	
3 §	
Innan påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, ska rätten besluta om att hämta in en särskild utredning med utlåtande om risken för att den tilltalade begår nya brott av allvarligt	Innan påföljden bestäms till säkerhetsförvaring, ska rätten besluta om att hämta in en särskild utredning med utlåtande om risken för att den tilltalade begår nya brott av allvarligt

slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid (särskild riskutredning). *En sådan utredning behöver dock inte hämtas in om det är uppenbart obehövligt.*	slag som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid (särskild riskutredning).

Beslut om att hämta in en särskild riskutredning får bara meddelas om övertygande bevisning har presenterats om att den tilltalade har begått brott som kan leda till att påföljden bestäms till säkerhetsförvaring.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026